

Hoe is het met de dominee?

DE PREDIKANT ANNO 2022

‘Ik hoop op ruimte om
mens te mogen zijn’

Niels van der Veen

‘De kerk is geen bedrijf’

Gerjan Kroese

‘Mensen merken het als
je echte liefde toont’

Tjerk van Dijk

Ode aan boerendochters

87 jaar zijn ze; mijn moeder en mijn schoonmoeder. Allebei boerendochters. Dat betekende dat ze - een jaar of negen, tien oud - elke ochtend om half zes opstonden. De koeien melken met de hand. Samen met de andere gezinsleden, als ze oud genoeg waren. Zo maakten veel handen letterlijk licht werk. Na het melken gingen ze door naar school.

Ze had er geen hekel aan, vertelde mijn moeder. In de stal was het lekker warm als de wind de sneeuw om de boerderij joeg. Het hoorde er nu eenmaal bij. 'Daar hebben we hard leren werken', zei m'n schoonmoeder. Tot aan hun trouwen toen zij het ouderlijk huis verlieten, hebben die meisjes, jonge vrouwen, elke dag tweemaal daags de koeien gemolken. De ouderlijke boerderij is er allang niet meer. Maar veertig jaar later, op familiebezoek in Australië, zat mijn moeder weer 'onder een koe'. Ze melkte alsof ze het de dag ervoor nog had gedaan. Zoiets verleer je niet, boerenbloed verloochent zich niet. Daarom deze tekst, als een ode aan de boerendochters.

ELS VEURINK IS HOOFDREDACTEUR
VAN ONDERWEG

Herder in de spotlights

I'Ik sta daar om de gemeente te herinneren aan wie zij zijn. Aan wie Christus is. En dat we samen op weg zijn. Als predikant sta ik daar nooit zomaar alleen, maar altijd met die gemeente. En toch ook helemaal als mezelf. Ik geloof niet dat ik iets van mezelf hoeft te verstoppen, en dat doe ik ook niet. Tegelijk ben ik wel dankbaar dat ik kan leunen op de liturgie, op vormen die er al eeuwen zijn. En dat ik gewoon mag aansluiten.'

Aan het woord is voorganger Marleen Bloatens. Ze vertelt in de podcast *Domineesland*, in gesprek met Elsbeth Grutteke en Arjen ten Brinke, wat het volgens haar betekent om voorganger te zijn. Op de vraag of ze zichzelf als voorganger als vertegenwoordiger van God zien reageert ze weifelend: 'Dat zijn hele grote woorden. Het messiascomplex ligt altijd op de loer.'

Dat herkent ook Arjen ten Brinke, voorganger bij Mozaïek 033 in Amersfoort. Te vaak draait het om wie op het podium staat. Dat moet niet; tegelijk gebruikt God mensen om zijn evangelie verder te brengen.

» Misschien zijn er wel grazige weiden onder handbereik «

Het gesprek met Marleen Bloatens en Arjen ten Brinke laat heel goed zien waarom het predikantschap in deze tijd onder druk staat. In een tijd waarin leidersfiguren gespotlight worden, maar ook keihard van hun voetstuk kunnen vallen, is leiderschap kwetsbaar. Als je jezelf als schaapherder ziet en voor de kudde uitloopt, heb je niet altijd zicht op wat er achter je gebeurt. Maar als je als herdershond onafgebroken om de kudde heenrent, verlies je misschien wel het zicht op de Herder. Of heb je misschien niet door dat er grazige weiden en koele wateren onder handbereik zijn.

In deze editie van *OnderWeg* vragen we ons af hoe het met de dominee is. Waarom is het predikantsambt niet meer zo in trek? Zijn we te kritisch op elkaar, op onszelf? Zoeken we naar schapen met vijf poten of is mank lopen en wijzen op de herder die zijn schapen draagt een krachtigere boodschap? We gaan erover in gesprek. Kijken een weekje mee met predikant en mederedacteur Bram Beute en spreken een student in de predikantsmaster, een startende predikant en een emeritus predikant. Hoe kijken zij naar het predikantschap?

GERANNE TAMMINGA WERKT ALS
PROJECTLEIDER BIJ WEET WAT JE GELOOFT
EN IS REDACTEUR VAN *ONDERWEG*

OnderWeg is een inspirerend magazine voor christenen die God en de kerk liefhebben en midden in het leven staan. *OnderWeg* schrijft over relevante en actuele thema's voor christenen en bevat rubrieken over jeugdwerk, missionaire kerk-zijn en Bijbelstudie. *OnderWeg* ontstond in 2015 uit een samenvoeging van *Opbouw* en *De Reformatie*.

Redactie

Bram Beute, Jaap Cramer, Peter Hommes, Jannet de Jong, Leendert de Jong (hoofdredacteur), Pieter Kleingeld, Jordi Kooiman (webredacteur), Jacomine Oosterhoff (eindredacteur), Annelies Smouter (eindredacteur), Geranne Tamminga, Tineke Verhoeff (beeldredacteur thema), Rob van Houwelingen, Hans Schaeffer, Peter Strating, Hans Vel Tromp, Els Veurink (hoofdredacteur).

Redactieadres

Nocturnestraat 12, 7323 LC Apeldoorn, redactie@onderwegonline.nl

Lezersservice

Voor abonnementen, adreswijzigingen, opzeggingen en bezorgklachten: SPAbonneeservice, A. van Leeuwenhoekweg 34, 2408 AN Alphen aan den Rijn, 088-1102060, administratie@onderwegonline.nl.

Abonnementen

Jaarabonnement Papier Plus: € 64,00 (studenten € 32,00/ Europa € 106,00/buiten Europa € 140,50).
Halfjaarabonnement Papier Plus: € 34,50.
Digitaal abonnement via de app: € 41,00 (studenten € 20,50).
Proefabonnement: Papier Plus, 6 maanden € 15,00.
Proefabonnement: Digitaal via de app € 10,00.
Neem voor het afsluiten van een abonnement contact op met de lezersservice (zie hierboven) of vul uw aanvraag in op www.onderwegonline.nl/abonneren.
IBAN: NL89INGB0000404945 t.n.v. Gereformeerde Persvereniging OnderWeg.

Bestuur Persvereniging OnderWeg

Ellie Huisman, Arie Liebeek, Aad Lootens,
Anko Oussoren, Henk Ruiter en Hillie van de Streek.

Adverteren

Nico Postuma, 06-139 959 05,
adverteren@onderwegonline.nl.
www.onderwegonline.nl/adverteren.

Vormgeving

Bredewold Communicatievormgevers.
Rondweg 76, 8091 XK Wezep, 038-376 33 90,
onderweg@bredewold.nl, www.bredewold.nl.

Technische realisatie en druk

Zalsman B.V., Steinfurtstraat 1, 8028 PP Zwolle,
Postbus 1025, 8001 BA Zwolle, 038-467 00 70.

www.onderwegonline.nl

📄 www.facebook.com/onderwegonline
🐦 www.twitter.com/onderwegonline
📷 www.instagram.com/magazine_onderweg

6 ER KOMT EEN DOMINEE VOORBIJ

‘HIJ STOND ER WEL MOOI AUTHENTIEK’, HOORDE HANS SCHAEFFER OP HET KERKPLEIN OVER DE PREDIKANT. MENSEN ZOOMEN VAAK IN OP DE PERSOON VAN DE DOMINEE. MAAR HET PREDIKANTSCHAP OMVAT MEER: HET IS OOK EEN BEROEP EN EEN AMBT.

20 EYEOPENER ‘OPDAT IN VERVULLING ZOU GAAN’

Matteüs lijkt met deze woorden voortdurend de confrontatie met de joden te zoeken. Maar hij wil er meer mee zeggen. De vervulling die met de geboorte van Jezus in gang is gezet, duurt nog steeds voort. Wij leven er middenin, zegt Bas Luiten.

24 OPINIE DE SCHARE EN DE LEERLINGEN

De gemeente van Christus als beweging met een centrum en een rand. Albert Balk ziet parallellen met de schare die Jezus volgde en met zijn leerlingen. ‘In die beweging heeft niet iedereen dezelfde plaats. Sommigen bewegen dicht bij het vuur, anderen op een plek wat verder daarvandaan.’

Stockbeelden: Matthew Ball/Unsplash (cover); psisa/iStock (pagina 2); Ben White/Unsplash (pagina 6); FOYN/Unsplash (pagina 8); dreamstime (pagina 16); Christian Dubovan/Unsplash, Markus Spiske/Unsplash (pagina 19); delpixart/iStock (pagina 20); Benkom/Lightstock (pagina 24); Kamonwan Wankaew/iStock (pagina 35).

^

8 'DE WAARDIGHEID ZIT 'M IN HET WOORD'

HOE KIJKEN EMERITUS PREDIKANT JOHAN PLUG, STARTER JANNEKE DEKKER EN STUDENT NIELS VAN DER VEEN NAAR HUN (TOEKOMSTIGE) INVULLING VAN HET PREDIKANTSAMBT? WAT VIEL MEE OF TEGEN EN HOE STAAT HET MET HUN VERWACHTINGEN EN DROMEN? ELISE LENGKEEK SPRAK MET HEN.

^
28

ONTMOETING 'BEN JE BESCHIKBAAR?'

Terwijl Tjerk van Dijk langs de Maas fietste, werd hij gegrepen door Gods liefde. Nu helpt hij in Maastricht andere zoekers om Jezus te vinden. 'Ik moet blijven kiezen voor overgave. Jezus volgen is niet terugvallen op een bekeringsmoment, maar een levensstijl.'

Hoe is het met de dominee?

14 'EEN PREDIKANT KAN NIET ALLES'

GERJAN KROESE BEGON MET HET COACHEN VAN PREDIKANTEN TOEN HIJ ZAG DAT PREDIKANTEN TE VAAK VASTLIEPEN IN HUN WERK. 'MISSCHIEN ZOU OOK DE GEMEENTE GECOACHT MOETEN WORDEN IN HET OMGAAN MET ELKAAR EN MET DE PREDIKANT.'

~

Er komt een dominee voorbij

De dominee: is dat een man of vrouw met bijzondere gaven? Iemand die zo goed en zo kwaad als het gaat leidinggeeft aan mensen? Strak in pak of casual op het podium, een enthousiast spreker, stille kracht of zoekende medegelovige?

In deze editie van *OnderWeg* kijken we naar de dominee. Hoe belangrijk is een dominee voor een gemeente? Dat hangt er natuurlijk vanaf aan wie je het vraagt. Zoveel mensen, zoveel meningen waarbij de eigen context en rol binnen de gemeente medebepalend zijn voor het beeld wat je hebt. Ben je zelf ambtsdrager? Wat doet een predikant anders dan jij? Heb je geen ambt: alle gelovigen hebben toch een taak om het evangelie verder te brengen? Waarom zou je in een gemeente een voortrekker, iemand met een bijzonder ambt, aanstellen?

Drievoudig

Een predikant is iemand die betaald wordt voor werk in de kerk. Dat heeft drie kanten: ambt-persoon-beroep. 'Beroep' gaat over haar of zijn professionaliteit: heeft hij de vaardigheden geleerd voor het ambacht van pastoraat, kent hij didactische principes voor lerende activiteiten? (Waar 'hij' staat kan ook 'zij' gelezen worden.) 'Persoon' gaat over capaciteiten en karaktertrekken: is hij introvert, dominant of bescheiden? 'Ambt' gaat over roeping

en bevoegdheid: is hij geroepen door God door middel van de gemeente om hier te dienen? Hoe kan hij Gods profetische woorden laten klinken? Persoon, ambt en beroep zijn altijd met elkaar verweven. Toch zijn deze onderscheidingen verhelderend. Gesprekken in de gemeente gaan al snel over de

» **'Hij stond er mooi authentiek'** <<

persoon. Ik hoorde onlangs hoe er over een collega werd nagepraat op het kerkplein: 'Ja, hij stond er wel mooi authentiek.' Er kan bijvoorbeeld ook kritiek komen op zijn manier van catechiseren. De persoonlijke en professionele kanten zijn goed zichtbaar. Maar wat merk je van het ambt? Voor de koers en richting van een kerk is geestelijk leiderschap nodig. De kerk is geen club religieuze

hobbyisten of diaconale vrijwilligers. De kerk viert het heil, hoort Gods woord, door de doop komen er mensen bij, in het avondmaal verbindt Christus zich aan ons. De kerk heeft vanuit dat heil de roeping om voor zichzelf en de wereld Gods reddende kracht te belichamen in woord en daad. Erediensten zorgen ervoor dat de kerk bij die roeping bewaard blijft waarin de bron van ons heil gevierd wordt en kleine groepen zorgen ervoor dat de gemeente geestelijk wordt gevoed en toegeerust.

Kerkzijn heeft een goed leiderschap door een team van ambtsdragers nodig. Soms sprekend tegen de gemeente, vaker gelukkig diep betrokken naast en met kerkleden. 'Ambt' is: hoe blijft de gemeente bewaard bij Christus en belichaamt ze haar roeping? Dat vergt meer dan professionaliteit en persoonlijkheid. 'Ambt' gaat precies over dat 'meer'.

» *Hoe flexibel durven we te zijn?* «

Domineestaken

Wat is nu specifiek de taak van een dominee? Veel gemeenteleden zetten hun gaven in: ze geven catechisatie, spelen in de band, voeren pastorale gesprekken. Hoe waardevol is het dan dat iemand is vrijgesteld voor dit soort taken en in sommige daarvan gespecialiseerd is? Gemeenteleden moeten het 'erbij' doen – hij is met een speciale training hiervoor vrijgesteld. Bovendien gaat het om bevoegdheid. Avondmaal bedienen of dopen, maar ook het zondagse preken moeten verantwoord gebeuren. Met de eredienst voor onze liefdevolle en heilige God gaan we zorgvuldig om. Daarom vertrouwen we zulke taken toe aan bepaalde personen – predikanten en anderen – die we expliciet toestemming geven als gemeente en kerkenraad.

Welzijn

Ambt gaat dus over bevoegdheid en roeping om namens (en voor) de gemeente en God te spreken. Het centrale perspectief is hierbij: hoe blijft de gemeente duurzaam aan God verbonden? In onze gebroken en zondige werkelijkheid gaat dat niet vanzelf. God zelf roept hiervoor mensen. Hij wil immers zijn gemeente bemoedigen, versterken, onderhouden, 'beGeesteren'. Het ambt raakt het hart van kerkzijn. Nu staat dat kerkzijn onder druk. De kerk als instituut lijkt te weinig flexibel en toekomstgericht, de organisatie is soms traag en niet proactief.

Ook de *community* staat onder druk. Zondagse vieringen worden minder bezocht. Allerlei maatschappelijke invloeden maken het lastig gemeenschap te zijn en daar is COVID-19 nog eens bij gekomen. Elke voorganger maakt in zijn werk een keuze: hoe kan ik vanuit mijn roeping aansluiten bij wat deze wereld en deze mensen nodig hebben? Hoe kan ik deze gemeente toerusten om heilzaam present te zijn in een gebroken wereld? Hoe blijft de gemeente duurzaam aan God verbonden?

Toekomstgericht

Het antwoord op de vraag van duurzame verbondenheid aan God moet altijd concreet en lokaal doorleefd worden. De plaatselijke kerk gaat, verbonden met andere kerken, een weg. Invulling van het ambt moet dienstbaar zijn aan die weg van Christus' kerk.

Die toekomstgerichtheid van de kerk betekent iets voor de ambten. Hoe flexibel durven we te zijn? Wat is ervoor nodig om duurzaam de toekomst tegemoet te gaan als kerk? Welke invulling van 'ambt' is daaraan dienstbaar? Wat betekent dat voor de inhoud en omvang van je taken?

Predikanten werken toenemend in deeltijd en soms hebben ze daarnaast nog een andere baan. Die flexibiliteit is soms nodig voor een gemeente die geen voltijder kan bekostigen. Maar wat betekent dit voor zijn ambtsinvulling? Denk ook aan de vraag of een kerkelijk werker avondmaal mag bedienen: waarom wel of niet? Deze zaken zullen we samen moeten doordenken. Dan komen ook andere perspectieven aan bod vanuit de ambts-theologie, bijvoorbeeld Christus-representatie, gezag of de relatie met ouderlingen en diakenen. Die taak kunnen we niet aan alleen de gemeente, voorgangers of theologen overlaten. Daar hebben we elkaar bij nodig.

HANS SCHAEFFER IS HOOGLERAAR PRAKTISCHE THEOLOGIE AAN DE TU KAMPEN|UTRECHT EN REDACTEUR VAN *ONDERWEG*.

De Landelijke Vergadering/Generale Synode heeft aan de TU de opdracht gegeven om samen met de kerken de ambtsvisie te doordenken. Een kleine groep bereidt voor het voorjaar van 2022 een enquête en een aantal groepsgesprekken voor. Wilt u alvast iets kwijt? Mail dan naar: werkgroepambt@gmail.com.

Over het 'ambacht' van predikant

'De waardigheid zit 'm niet in ambt, maar in het Woord waarvan ik dienaar ben'. 'Ik heb het mooiste werk dat ik me kan voorstellen', citaten van de site ikben.nl, onderdeel van de gelijknamige TU-campagne om studenten te werven. Predikanten delen op deze site hun ervaringen over hun leven als predikant. Een veelzijdig en inspirerend ambt, maar wat blijft daarvan over in de weerbarstige praktijk van alledag?

‘Leren loslaten en aanpassen’

Johan Plug (69) is sinds twee jaar met emeritaat en woont in Kolham (Groningen). Hij kijkt dankbaar en vol liefde terug op een kleurrijke ambtsperiode van 26 jaar in zeer uiteenlopende gemeenten.

Of hij nu dienstbaar was binnen de kleine dorpsgemeenschap van het Overijsselse Lutten of moest dealen met de eigenheid van de dynamische studentengemeente van de GKv in Rotterdam-Delfshaven: Plug wist zich aan te passen, ook als de overgang soms heel groot was. Zoals die van de gemeente in Hoogezand-Sappemeer (Groningen) naar Benin (West-Afrika) voor kerkelijk opbouwwerk namens de zendingsgemeente van Gouda-Waddinxveen. Terug in Nederland ging hij aan de slag in het Drentse Roden. ‘Leren loslaten en aanpassen: door mijn persoonlijke levensweg werd dat een tweede natuur.’

Geboren in een emigrantengezin in Australië en vanaf zijn dertiende opgegroeid in Canada, koos Johan na vijftien jaar in het onderwijs gewerkt te hebben alsnog voor het ambt van predikant. De opleiding ervoor volgde hij deels in zijn vaderland Australië, deels in Canada, voor een doorsnee gezin een nogal turbulent leven. Heeft dat op een of andere manier invloed gehad op de beleving van zijn ambt als predikant? Johan lacht. ‘Met mijn vrouw Marijke vorm ik een hecht team. De band met onze zeven kinderen is altijd sterk en solide geweest. Ze zijn allemaal goed terechtgekomen, zonder hechtingsproblemen of verwijten over de vele verhuizingen.’

Terugkijkend op het predikantschap vertelt Johan dat hij al rond de eeuwwisseling in de studentengemeente in Rotterdam-Delfshaven heeft ervaren dat mensen niet langer tegen de dominee opkeken. In gemeenten in het noorden en oosten van Nederland, in Australië en Canada kwam dat proces wat later op gang. Zelf is hij er vooral blij mee. ‘De waardigheid zit niet in het ambt, maar in het Woord waarvan ik dienaar ben, in de boodschap die ik mag brengen.’

Grenzen

De wederzijdse verwachtingen van de gemeente over zijn rol als predikant en die van hemzelf van de gemeente schuurden zo nu en dan, ontdekte Johan. Neem het beeld van de voorganger die alle problemen opruimt en als aanvoerder de kudde zonder tegenspel leidt: hij moest van meet af aan heel duidelijk zijn over wie hij was en waarvoor hij stond. ‘Ik houd van mensen, zie mezelf graag als verbinder, maar ik ben ook goed in grenzen stellen. Zo neem ik bijvoorbeeld niet de eigen verantwoordelijkheid van gemeenteleden en ambtsdragers over.’ Praktisch

betekende dat niet sterk focussen op bestaande problemen, maar juist iets nieuws in gang zetten: Zoals de Marriage Course uit de Alpha-stal, waardoor er positieve aandacht ging naar groei en ontwikkeling. Dat gaf de gemeente nieuwe energie en inzichten om zich anders te verhouden tot het verleden.’

Levensles

Johan heeft nooit spijt gehad van zijn overstap uit het onderwijs naar het predikantschap. ‘Ik heb het idee dat wat ik gedaan heb erg zinvol is geweest. Ik wist altijd: het hangt niet van mij af. Dat ik een goed verhaal kon neerzetten, onderwijs kon geven, kon werken met jonge mensen en in het pastoraat aanvoelde en kon bieden wat mensen het meest nodig hadden: al die zaken vervullen me met dankbaarheid. Ik heb me steeds gedragen gevoeld door het geloof en de ervaring dat God zorgt. Dat Hij precies weet wat we wanneer nodig hebben en daarin voorziet.’ Deze ervaringen geven hem de energie om waar nodig tijdelijk in te springen, zoals nu in de kerkelijke gemeente op Curaçao.

» ‘Ik heb me steeds gedragen gevoeld door de ervaring dat God zorgt’ «

In 26 jaar maak je als predikant veel mee. Sommige ervaringen vergeet je nooit. Iets wat Johan nog altijd ontroert, is dat een niet-kerkelijk familielid van een overleden gemeentelid jarenlang contact met hem bleef zoeken om over levensvragen te spreken. Uiteindelijk kon hij met deze persoon bidden: ‘Onze God is volkomen rechtvaardig. Hij doet recht aan ieders verhaal.’ Ook lastige kwesties kunnen blijven hangen, zoals een ouderling die het niet eens was met de koers van de kerkenraad en tegenover Johan onverzoenlijk bleef. ‘Zo iemand ervaar ik dan letterlijk als stoorzender.’ De levensles die hem heeft geholpen zijn ambt met liefde en toewijding te blijven vervullen, is het besef dat je, behalve 24/7 predikant, ook mens bent en blijft. ‘Ik heb geleerd tijd te blokken: geestelijke ruimte en tijd reserveren om goed voor mezelf en mijn gezin te blijven zorgen en praktisch om te gaan met toezeggingen. Zichtbaar zijn en blijven met aandacht en fysiek aanwezig zijn tussen de mensen, voor en na de dienst. Dat vind ik voor een predikant het allerbelangrijkste.’

>>

Preken voor een lege kerk

Janneke Dekker-de Groot (33) is na haar predikantenmaster aan de TU Apeldoorn als dominee bevestigd in een NGK-gemeente te Schiedam.

Een droomstart was het allerm minst: vanwege de coronamaatregelen werd haar intrededienst (die in april 2020 zou plaatsvinden) uitgesteld. Ze preekte van meet af aan voor een nagenoeg lege kerk. Op 6 september 2020 werd haar intrededienst alsnog feestelijk gevierd. 'Het was meteen de eerste keer dat een groot deel van de gemeente aanwezig kon zijn, naast mijn familie en vrienden. Voor mij echt een onvergetelijk hoogtepunt.' Janneke heeft als predikant in opleiding eerder wel ervaren wat het is om voor te gaan in een overvolle kerk. De opgelegde beperkingen door het coronavirus accepteert zij nu als een onontkoombare realiteit. Die kleuren wel haar beleving van het ambt, beseft ze. 'Die lege kerk, daarmee had elke predikant

te maken. Maar voor mij was het daarnaast een stuk lastiger de gemeente als geheel te leren kennen. Het normale gemeentelven met zijn dynamiek ontbrak. Ik ben wel online en telefonisch gaan kennismaken, dat scheelde wel iets, maar het bleef behelpen.' Janneke heeft zich soms ook eenzaam gevoeld in

» 'Ik vertrouw erop dat God zelf zorgt voor zijn kerk' «

die eerste periode, vertelt ze. 'Als predikant ben je veel alleen en zelfstandig aan het werk. Dat vind ik prettig, maar daarbij heb ik wel de afwisseling nodig van het ontmoeten van anderen in diensten, in pastoraat en bij vergaderingen. Dat viel allemaal weg, waardoor ik soms het gevoel kreeg er alleen voor te staan.'

Nog niet overtuigd

Niels van der Veen (24) woont en studeert in Kampen. Halverwege het tweede jaar van zijn predikantsmaster, weet hij nog steeds niet of hij ook echt predikant wil worden.

Zijn stage bij de GKV-gemeente Meppel heeft hem nog niet overtuigd. Waarom niet? Was het hem tegengevallen? 'Nee, zeker niet. Ik heb met plezier alles kunnen doen wat van mij werd verwacht, preken, pastorale gesprekken voeren, catechisatie geven, met positieve feedback daarop. Maar ik vond het lastig een goede rol te kiezen voor mezelf tijdens die opdrachten. Omdat ik nog steeds volop bezig ben met de vraag hoe ik me moet verhouden tot dat ambt. Dat is een grote verantwoordelijkheid. In een duo-predikantschap zou ik dat eerder aandurven, maar misschien is het beter eerst iets anders te gaan doen, bijvoorbeeld lesgeven.'

Niels is al van jongs af aan geïnteresseerd in

godsdienst en in praten over het geloof. Deze interesse groeide verder door het contact met zijn godsdienstleraar Jurrian Oosterbroek en werd bevestigd aan het begin van de theologiestudie door een preek over Mattheüs 9:37-38, over dat de oogst groot is, maar de arbeiders weinig. 'Toen kreeg ik echt een drive: ik wil ook aan het werk in Gods koninkrijk om zijn oogst binnen te halen, waar dat ook is!' Daardoor besloot hij de predikantsmaster te gaan volgen.

Ruimte

Hoe kijkt Niels met de kennis van nu naar het ambt van predikant? 'De dominee is en blijft toch dat schaap met vijf poten. Ik zie ertegen op dat je zo'n alleskunner moet zijn. Wat me aanspreekt, is die voortrekkersrol. Die moet de drive overbrengen om met elkaar als gemeente iets van het lichaam van Christus te laten zien. Bovendien ben je als

Afstand

Voelt zij zich als predikant op een voetstuk staan? 'Nee, dat niet, maar ik moest er wel erg aan wennen dat sommige leeftijdsgenoten me hier aanspreken met 'u' en 'dominee'. Dat geeft me meer het gevoel dat mensen je als predikant toch op afstand bezien in plaats van op een voetstuk.' Dat ze in haar gemeente de eerste vrouwelijke dominee is, heeft volgens Janneke weinig invloed gehad op hoe zij is ontvangen en wat er van haar wordt verwacht. 'Er is nog wel een weg te gaan om de gemeente mee te krijgen in een meer actieve rol bij de opbouw en het omzien naar elkaar. Ik vind het mooi om daaraan leiding te mogen geven', aldus Janneke. Over de toekomst wil Janneke zich niet al te druk maken. 'Als predikant geloof, leef en werk ik liever in het nu.' De krimp van haar gemeente baart haar soms wel zorgen. 'Op papier hebben we best wat twintigers, maar in de praktijk haken velen af. Dat doet pijn. Ook getalsmatig wordt onze gemeente steeds kleiner. 'Maar', besluit ze, 'ik vertrouw erop dat God zelf zorgt voor zijn kerk, ook als deze kerkdeuren op een dag zouden moeten sluiten. Het hangt niet van mij af.'

predikant het gezicht van een gemeente.' Toch zou een gemeente ook zonder predikant moeten kunnen functioneren, vindt Niels. 'Een gemeente moet een levend lichaam zijn dat vanuit haar gedrevenheid voor Christus wordt opgebouwd. Predikanten kunnen nooit het gat opvullen dat ontstaat als gemeenteleden hun eigen verantwoordelijkheid hiervoor niet nemen.'

» 'Ik hoop op ruimte om mens te mogen zijn' <<

Als hij doorgaat als predikant hoopt Niels in elk geval op 'een actieve kerkenraad met ouderlingen met wie je snel iets kunt regelen en oog hebben voor wat er speelt. Dat er ruimte is voor vergeving, voor de genade van mens te mogen zijn en niet volmaakt te hoeven zijn in preken of pastoraal werk.'

ELISE LENGKEEK IS JOURNALIST EN AUTEUR

> Column

'Ik smee het u'

Het is een woord dat ik zelden lees of gebruik, het woord 'smeken'. Terwijl het zóveel zegt. Misschien komt het, omdat er lichtere varianten zijn die ongeveer hetzelfde zeggen zoals 'vragen' of 'verzoeken'. Kortgeleden kwam ik, na het overlijden van Desmond Tutu, het woord 'smeken' wel tegen. Tutu is voor mij een icoon vanuit de tijd waarin we als christen-journalisten in Nederland, deels geïnspireerd door hem, onze weg zochten tussen apartheid en geweld. Over Tutu las ik in NRC een fraaie necrologie van Bram Vermeulen. Hij memoreert Tutu's rol als voorzitter van de Waarheidscommissie die een beeld moest geven van mensenrechtenschendingen onder de apartheid en oordeelde over amnestie. Winnie Mandela, de vrouw van ..., moest getuigen; zij werd namelijk medeverantwoordelijk gehouden voor onder meer de moord op een dertienjarige blanke jongen. Tutu sprak haar in de zittingszaal toe, vertelde veel van haar te houden en nodigde haar uit om te erkennen dat er dingen zijn misgegaan. Daarna zei hij: 'U bent een groot mens. Onderstreep die grootsheid door te zeggen: "Het spijt me. Er zijn dingen misgegaan. Vergeef me." Ik smee het u, alstublieft.' Waarop zij antwoordde: 'Ik zeg u dat het waar is: er zijn dingen vreselijk misgegaan. (...) Daar heb ik spijt van.'

» 'Er zijn dingen vreselijk misgegaan. Daar heb ik spijt van' <<

We staan aan het begin van een nieuw jaar. Stel dat elk van ons zich nu deze vraag stelt: wie of welke instantie wil ik in 2022 iets dringend vragen, wil ik erom smeken? Zelf weet ik al iemand, die ene persoon aan de top van het Europese besluitvormingssysteem die de power heeft om af te dwingen: 'In 2022 gaat Europa het migratieprobleem op een zeer humane manier regelen. Wie niet meewil, kan rekenen op een forse korting op financiële EU-bijdragen. Dit is wat we gaan doen.' Prompt kwam ik in diezelfde tijd het woord smeken weer tegen, in de kersttoespraak van paus Franciscus. Hij sprak zich krachtig uit over vluchtelingen en ontheemden ('Hun ogen vragen ons om ons niet af te wenden en hun tragedies niet te vergeten') en zegt dan: 'We smeken Christus om in onze harten een verlangen naar verzoening te doen ontstaan. We richten ons smekend tot Hem.' Smeken dus, in 2022.

LEENDERT DE JONG IS HOOFDREDACTEUR
VAN ONDERWEG

A man with short grey hair, wearing a bright blue V-neck sweater over a light-colored collared shirt and dark trousers, stands in a forest. He is gesturing with both hands open, palms up. The background shows trees with autumn foliage in shades of orange and brown, with sunlight filtering through the canopy.

PREDIKANTENCOACH GERJAN KROESE:

**‘Een gemeente
kan alleen
functioneren als
er vertrouwen is’**

‘Elke predikant moet zich afvragen waar zijn talenten liggen.

Dat voorkomt dat ze vastlopen.’ Gerjan Kroese (62) uit Wapenveld coacht predikanten. Hij is zelfstandig coach en doet regelmatig coachingstrajecten in opdracht van Steunpunt Kerkenwerk (SKW) dat actief is voor kerken binnen de CGK, GKv en NGK.

Ik heb vaak gezien dat predikanten zo ernstig vastliepen in hun werk dat ze uiteindelijk werden losgemaakt. Mede uit zorg daarover ben ik begonnen met coachen. Het is erg als iemand vastloopt, maar ik zie gelukkig ook vaak dat het goed komt en dat predikanten in een nieuwe gemeente helemaal tot hun recht komen.’ Gerjan Kroese werkte 37 jaar in het onderwijs als leerkracht en schoolleider. In 2009 rondde hij een opleiding af als coach en begon hij met coachingswerk: ‘Tegenwoordig werk ik onder andere met predikanten. Ik heb zelf Steunpunt Kerkenwerk benaderd om in hun coachpool te komen, zij adviseren kerken in hun rol als ‘werkgever’ en beheerder.’ Spijt van zijn overstap heeft Kroese niet: ‘Ik vind het mooi om een periode met iemand op te trekken.’

Je sprak zojuist over vastlopen. Is het niet logisch als dat gebeurt? Er wordt immers nogal wat afgemopperd als het gaat om predikanten.
‘Filosoof Wil Derkse van de Willibrordusabdij in Doetinchem noemt mopperen ‘een verzoekende gewoonte’. Dat mopperen heeft ook te maken met het wegvallen van de hiërarchie in de kerk. In onze tijd is de gemeente zeer geletterd en is er veel kader in de gemeente, met mensen uit het onderwijs en het bedrijfsleven. Het gevaar is dat zij de kerk willen besturen als een bedrijf, maar dat kan niet. De kerk is geen bedrijf, de kerk is het lichaam van Christus. Daaraan moet je samen gestalte geven. Feitelijk kan een gemeente alleen goed functioneren als er vertrouwen is. Dan kun je het met elkaar oneens zijn, terwijl de harmonie blijft. Als dat vertrouwen er niet is, dan is er kunstmatige harmonie en dat voelt niet goed. Als je dan als predikant aan alle wensenlijstjes moet voldoen, word je gek. Een predikant doet er daarom goed aan duidelijke afspraken te maken met zijn kerkenraad. Hij moet geen genoegen nemen met opmerkingen als “dat komt wel goed, dominee”. Want als je niets afsprekt, kan het in veel gevallen verkeerd gaan.’

Kindmoment

Kroese vindt het belangrijk dat elke predikant zich afvraagt: waar liggen mijn talenten? en: wat drijft me? ‘Want een predikant kan niet alles en als hij of

zij denkt dat dit wel kan of moet, loopt hij of zij vast. Er zijn bijvoorbeeld predikanten die heel goed een kindmoment kunnen doen. Anderen kunnen dat echt niet. Nadeel voor vooral oudere predikanten is dat er tijdens hun theologiestudie vrijwel geen aandacht was voor de vraag wat je sterke kanten zijn. Gelukkig is er veel veranderd, maar het kan nog beter. Een predikant zei een keer tegen mij: “Had ik zo’n coachingstraject maar vijftien of twintig jaar eerder gedaan.”

» ‘De kerk is geen bedrijf, ze is het lichaam van Christus’ «

Een predikant moet dus met zijn gemeente leren omgaan. Maar dan geldt toch ook het omgekeerde?
‘Het komt in kerkelijke gemeenten nog steeds veel voor dat mensen elkaar veroordelen. Dat is niet zoals de Here het heeft bedoeld. Ik denk weleens: ook de gemeente zou gecoacht moeten worden in het omgaan met elkaar en met de predikant. We zijn maar heel kleine mensen. Er is een tijd geweest dat christenen dachten precies te weten hoe God het wilde, zeker in dogmatisch opzicht. Ze verwachtten van de predikant dat hij hen daarin bevestigde. Dus ja, een gemeente moet leren dat ze onmogelijk alles van een dominee kunnen verwachten. Vroeger was dat vooral goed kunnen preken. In de uitslag van de peiling zie je dat veel gemeenteleden tegenwoordig verwachten dat een dominee ook inspirerend is en voor verbinding zorgt tussen de gemeenteleden.’

Predikantschap en roeping horen bij elkaar. Maakt dat het niet extra moeilijk als je vastloopt?

‘Veel predikanten ervaren een enorme drempel om hulp te vragen. Maar het is helemaal niet raar dat je hulp zoekt. Als je een gebroken been hebt, ga je naar de dokter. Vraag dan ook hulp als je vastloopt. Nog mooier is natuurlijk dat je tijdig coaching vraagt om in balans te blijven in de veeleisende functie die je

»

hebt. Belangrijk is ook dat een predikant regelmatig om feedback vraagt. Mijn advies is: ga in gesprek over wat de verwachtingen zijn. Ook het gezin van een predikant is heel erg belangrijk, zeker in tijden dat de predikant vastloopt. Ik vraag ook altijd hoe het gaat met de andere gezinsleden. Tijdens een coachingsgesprek wil ik niet alleen horen wat er aan de hand is, maar ik wil ook goed weten wie ik tegenover me heb.'

Blanco

De gesprekken die Kroese voert in het kader van coaching duren twee uur. Hoeveel gesprekken nodig zijn, verschilt; meestal is het rond de tien. 'Ik ga de

gesprekken altijd blanco in. Ik krijg van SKW de naam van een predikant door, maar ik krijg niet te horen wat de knelpunten zijn. Die wil ik ook niet weten. De predikant moet het me zelf vertellen. Ik vraag natuurlijk wel door om duidelijk te krijgen wat er aan de hand is. Ik realiseer me heel goed dat ik het verhaal altijd maar van een kant hoor. Ik merk vaak dat een predikant zich afvraagt 'wie ben ik nu eigenlijk?' Door de nare dingen die gebeurd zijn, is een predikant soms wantrouwig geworden ten opzichte van de kerk. Hoe breng je dat weer terug naar het begrip dat je een geliefd kind van God bent?'

Welke doelen heb je bij de coaching van predikanten? Anders gezegd: waarmee moeten predikanten in het algemeen gesproken anders leren omgaan?

'Vaak gaat het over het zoeken en vinden van evenwicht tussen ambt, professie en persoon. Een predikant moet in mijn optiek beschikken over persoonlijk leiderschap en zich afvragen wat hij of zij werkelijk belangrijk vindt. Hij moet kijken naar zijn eigen kwaliteiten en overtuigingen en ontdekken waar valkuilen en allergieën liggen. Het is belangrijk dat een predikant feedback organiseert. Bruikbare feedback komt bijna nooit vanzelf, die moet je organiseren en je moet tijd nemen om er wat mee te doen. Belangrijk is ook reflectie op de huidige situatie, op de impact ervan en op het eigen handelen en je verantwoordelijkheid daarin. Ik zie het als een goede ontwikkeling dat de organisatiestructuur van de gemeente verandert. Niet alles hangt meer af van de predikant, er is gedeeld leiderschap waardoor het bijvoorbeeld geen automatisme meer is dat de predikant voorzitter is van de kerkenraad.'

» 'Het is onmogelijk alles van een dominee te verwachten' «

Houd je contact met mensen die je hebt gecoacht?

'Ik heb de gewoonte om enige tijd na het coachingstraject contact te zoeken met de coachee om te vragen hoe het gaat. Dat doe ik niet alleen voor de cliënt, maar ook voor mijn feedback. Ik zie veel van de predikanten opbloeien na de coaching en ook heel wat predikanten ertegenaan lopen dat het lastig is om het geleerde toe te passen.'

PETER SNEEP IS JOURNALIST EN TEKSTSCHRIJVER

Uitslag peiling 'Ik ben'-campagne

'Preken en pastoraat, daar moet de predikant echt goed in zijn.' Dat is een van de uitkomsten van een peiling onder kerkleden van GKv en NGK in de leeftijd van 20 tot 49 jaar. De peiling is uitgevoerd door de 'Ik ben'-campagne, een initiatief van Steunpunt KerkenWerk (SKW) en de TUK. Beide instanties willen met de campagne het beroep van predikant 'op een verfrissende manier' in beeld brengen. De peiling is ingevuld door 725 personen.

Uit de resultaten blijkt dat naast preken en pastoraat ook catechese/onderwijs en het jongerenwerk als taken voor predikanten onder de respondenten hoog scoren. Driekwart van de deelnemers is het eens met de stelling dat een predikant geroepen moet zijn tot het ambt. De ondervraagden vinden het belangrijk dat een gemeente een eigen predikant heeft. Op de vraag welke eigenschappen van een predikant het belangrijkste zijn, gaven de ondervraagden in volgorde van belangrijkheid aan: inspirerend, verbindend, enthousiast, stimulerend. Iets meer dan een kwart vindt dat een predikant gezag moet uitstralen.

Met deze resultaten wordt de rol van de predikant volgens de onderzoekers minder afstandelijk. De persoonlijke band met de predikant wordt belangrijker. Op de vraag aan de deelnemers wat naar hun idee het moeilijkste is van het predikantschap, antwoordde ruim de helft 'het omgaan met meningen en verwachtingen'. De complete uitslag van de peiling is te lezen op de website www.ik-ben.nl.

Nieuws

JEUGDTRENDS 2022: **Behoeftte aan verbinding**

Zoals elk jaar lanceert Kerkpunt in samenwerking met andere organisaties de 'Jeugdtrends'. Als iets eruit springt in het afgelopen jaar als het gaat om jeugdtrends, is het verbinding. Jongeren hebben altijd al behoefte aan verbinding gehad. Maar in een tijd van coronacrisis komt dat nog nadrukkelijker naar voren.

Echte verbinding, daar draait het om. Hip, snel of online is niet belangrijk. Het gaat ook niet in de eerste plaats om verbinding tussen jongeren zelf. Nee, het gaat om echt contact over echte vragen waarbij jongeren ervaren dat ze zelf gezien worden als mensen die ertoe doen. Dat is onderling én met andere generaties. Andere trends zoals mentale problemen, veerkracht, polarisatie en zingeving hebben allemaal heel nadrukkelijk een link met verbinding. Waar de verbinding wordt verbroken, krijgen veerkracht, zingeving en mentale gezondheid een flinke knauw.

In het afgelopen jaar hebben veel kerken creatief gezocht naar manieren om met de jeugd in contact te blijven. Een grote uitdaging voor kerken – corona of niet – is zoeken naar plekken waar je de verschillende generaties op een creatieve manier kunt koppelen. Daaronder speelt een grote vraag: 'Hoe maak je in jullie gemeente zichtbaar dat jongeren onmisbaar zijn?'

Webinar

Deze maand publiceert Kerkpunt de trends op de website. Op 18 januari is er een webinar over de jeugdtrends van 20.00 – 21.30 uur. Insteek van dit webinar is om iedereen die werkt met jongeren in de kerk hoop, inspiratie en praktische handvatten te bieden. Informatie en aanmelding op kerkpunt.nl.

> Column

Wat over is van een menswording

Wat Kerst verder ook is geweest, er is weer uitvoerig gevierd dat iedereen van Jezus mag vinden wat hij wil. Van spot tot respect, van waardering tot onverschilligheid, alles komt voor. Binnen de kerken is de waaier aan meningen en houdingen vanzelf wat kleiner, maar nog altijd vele malen groter dan ik kan verzinnen. Dit uiteraard tot verdriet en ergernis van elke vorm van orthodoxie. Eenduidig zou Jezus moeten zijn, helder en grijpbaar.

Kennelijk heeft God drieënig dat niet gewild. In een weergaloze consequentie volgt op de menswording de 'wat over is van een menswording'. Jezus komt zijn opstanding niet laten zien en voelen in Jeruzalems tempel of in Rome's paleis. Publiek is alleen zijn leven geweest en zijn dood. Het voor iedereen zichtbare verschil tussen zijn lege graf en het lege graf van ieder ander mens is hoogstens een kwestie van tijd: na tien jaar worden onze graven in de regel geruimd; ijdeltuiten als koningen kunnen er een paar duizend jaar aan laten toevoegen, maar dat is het dan ook wel. Net als bij ons allemaal blijft van Jezus over wat over Hem verteld wordt. Hoogstens wordt het bij Hem aangevuld met gedoopt worden als identificatie met Hem en met brood eten en wijn drinken om Hem te gedenken.

» Eenduidig zou Jezus moeten zijn «

Van die verhalen over Jezus kun je van alles vinden, ook al staan ze in de Bijbel. Bij die heilige handelingen kun je van alles ervaren, ook al worden ze in de kerk uitgevoerd. Als God had gewild dat we het over Jezus eens zouden moeten zijn, had Hij dit gewoon heel anders moeten aanpakken. Maar ja, dat zou dan weer behoorlijk inconsequent zijn.

Eén keer heeft Hij een mensenleven lang laten zien wat het betekent om God te zijn als mens in kwetsbaarheid. Nu laat Hij dat doorvertellen en doorgeven in kwetsbaarheid. Zo houdt Hij van ons en zoekt Hij onze overgave in kwetsbaarheid — en niet onze zekerheid.

WIM VAN DER SCHEE IS PREDIKANT VAN DE
HERVORMDE WIJKGEMEENTE LINDTSE HOF
IN ZWIJNDRECHT

Dagboek van een dominee

MAANDAG 6 DECEMBER

De afgelopen week heb ik erg hard gewerkt. Daarvan moet ik bijkomen. Maandag is dus een dipdag. Eerst maar eens wielrennen. Dan een mooi kennismakingsgesprek. Het blijft verrassend hoe je anderen kunt leren kennen als ze willen antwoorden op de vraag: 'wie is God voor jou?' Andersom stellen deze mensen ook goede vragen bij de kerk en geloof. 's Middags maak ik wat pastorale afspraken. De vader van een Iraans gemeentelid wordt vermist in Iran. Ik bel met een ouderling van wie zijn beide (zeer oude) ouders op sterven liggen. Ik maak een eerste versie van de liturgie voor zondag. Het is een avondmaalsdienst, alle liederen moeten op orgel begeleid worden en ik moet rekening houden met het adventsproject, maar het lukt me om het allemaal bij elkaar te brengen.

De kerkenraad heeft een korte agenda, maar het wordt een goede, lange vergadering. We praten door over wat het betekent dat de kerk onze moeder is. Je mag bij haar tot rust komen en tegelijk betekent het ook zorg voor elkaar. We missen de laatste tijd de gezinnen met tieners en besluiten de komende tijd een aantal ouders op te bellen.

>> **Fantasieën om een TikTokdominee te worden leiden voorlopig tot niets** <<

DINSDAG 7 DECEMBER

Ik begin de dag met het bidden met de adventsretraite van 'Ignatiaans Bidden'. Fijn om niet altijd mijn gebeden zelf te moeten bedenken, maar de woorden van anderen te gebruiken. Ik mediteer ook over de tekst voor de preek van zondag. Het gaat over Maria die bij Elisabet komt en het lied dat ze dan zingt. Ik heb daarover vaker gepreekt, maar ontdek toch ook wat nieuws. Intussen moet ik ook de column voor het kerstnummer van OnderWeg schrijven. Daarin kan ik dan gelijk mijn vondst kwijt.

Wandeling met collega Hans Slotman. Een van de dingen die ik op dit moment mis, is het spontane contact met collega's. Dat hebben we georganiseerd door eens in de maand te wandelen. Er blijkt altijd weer genoeg te praten en uit te wisselen. Intussen heb ik al een paar dagen mijn mailbox niet geleegd, dus vul ik de rest van de middag met het beantwoorden van mail over pastoraat, praktische dingen in de kerk die geregeld moeten worden. Mails over dingen waarvan anderen vinden dat ik ervan op de hoogte zou moeten zijn, lees ik snel door. 's Avonds hebben we een vergadering met het comité voor de aanstelling van evangelisten onder Farsi-sprekende vluchtelingen. We zijn dankbaar dat kerken uit Kampen, Emmeloord en omstreken meer dan € 25.000 per jaar hebben toegezegd. Zo kunnen we twee parttime evangelisten betalen. Nu moeten we allerlei praktische dingen gaan regelen, waarvan het belangrijkste is dat we de kerken op de hoogte stellen van de huidige stand van zaken en vragen hun toegezegde bijdrage over te maken.

WOENSDAG 8 DECEMBER

Om 8:30 uur ochtendgebed in de Bovenkerk. PKN-collega Kasper Jager leidt het gebed. Hij wijst erop dat vrijdag de dag van de mensenrechten is.

Dit jaar is er de oproep om, net als mensen in Polen, bij de grens een groen licht bij je huis of kerk aan te steken om te laten zien dat vluchtelingen welkom zijn. Ik realiseer me dat het goed is als onze kerk daaraan meedoet. We zijn een kerk waar veel vluchtelingen komen. Het is goed om ook letterlijk uit te stralen dat ze welkom zijn. Via de appgroep leg ik dat dan gelijk maar voor aan de kerkenraad en de taakgroepvoorzitters.

Door een gesprek met jongeren besef ik opnieuw hoe weinig we als kerk eigenlijk aansluiten op hun leefwereld. Hoe is de kerk bijvoorbeeld zichtbaar op TikTok? Ik besluit dat eens te onderzoeken. Ik kan weinig vinden, maar begrijp nu wel uit eigen ervaring waarom jongeren daaraan zoveel tijd kwijt zijn. Fantasieën over zelf een 'Tiktokdominee' te worden, leiden voorlopig tot niets.

Studie voor de preek van zondag, wat pastorale mails en appjes. 's Avonds een bezoek bij ouders die hun kindje willen laten dopen. Over de eerste doopvraag – of zij geloven dat hun kindje ook vanaf het begin en onderworpen is aan de zonde en Gods toorn, praten we nog wat door. Het blijft een weerbarstige vraag en tegelijk vinden we dat het past bij de wereld waarin onze kinderen groot worden.

DONDERDAG 9 DECEMBER

Online overleg met Kamper collega's over het stadspastoraat dat we dit jaar begonnen zijn. Er is veel enthousiasme, maar ook wel wat reserve. Het kost veel tijd en niet elke ochtend komen er bezoekers voor een pastoraal gesprek. We besluiten door te gaan, maar de tijd iets in te korten.

Een paar bezoeken waaronder aan het asielzoekerscentrum. Vraag die me gesteld wordt: wat kan ik doen voor de kerk? Asielzoekers worden gek van de hele dag niets doen, jarenlang soms. Ik weet geen antwoord. Maar eens aan de koster en diaconie vragen.

Op het idee van groen licht bij de kerk wordt positief gereageerd. Maar hoe doe je dat? Gelukkig weet de koster raad: de buitenlampen bedekken met groene folie. Nu nog groene folie vinden.

's Avonds overleg over het kerstfeest. Wie iets wil bijdragen, mocht zich melden. Dat zijn niet veel mensen, maar er is genoeg: muziek, een verhaal en een stukje drama.

>> **Nu nog groene folie vinden** <<

VRIJDAG 10 DECEMBER

Omdat niemand op mijn oproepen reageert voor groen folie, fiets ik naar de knutselwinkel. Maar die is dicht. Ik bel met Stichting Gave hoe en of we mee kunnen helpen met een manifestatie van Iraanse christelijke asielzoekers. Ik bel met een jeugdleider voor een nieuw plannetje voor het jeugdwerk. Mijn mailbox is intussen ook alweer te vol. 's Middags inaugureert Leon van den Broeke, gastlid van onze gemeente, als hoogleraar Kerkrecht in Kampen. Hij spreekt over de vraag of naastenliefde de grond voor kerkrecht kan en moet zijn. Ik fiets op de terugweg nog eens langs de knutselwinkel en vind folie. Nog net op tijd kan ik de lampen van de kerk groen laten kleuren. Nu nog gauw de preek afmaken en dan: weekend!

ZATERDAG 11 DECEMBER

Vroeg wakker en bij opkomende zon wielrennen. Prachtig, maar letterlijk ijskoud. Zaterdagklusjes. Eten koken en 's avonds samen een paar spelletjes spelen.

ZONDAG 12 DECEMBER

Vandaag dubbele diensten om iedereen de gelegenheid te geven het avondmaal te vieren. In de eerste dienst komen vooral de gezinnen met kinderen. Bij het kindmoment worden de kinderen uitgenodigd om bij het avondmaal ook mee naar voren te komen. Vrijwel alle kinderen in de kerk komen inderdaad met hun ouders mee naar voren lopen. Het ontroert me. Ik leg ze een hand op en zegen ze met 'de vrede van Christus'.

BRAM BEUTE IS PREDIKANT VAN DE BAZUINKERK IN KAMPEN EN REDACTEUR VAN ONDERWEG

Open Hof wil Sterrenburgers met elkaar verbinden

Sterrenburg is een wijk aan de zuidkant van Dordrecht, gebouwd in de jaren zestig en zeventig van de vorige eeuw. Het is ook de wijk waar de Open Hof staat, de Nederlands Gereformeerde Kerk die zichzelf aanduidt als 'evangelisch gereformeerd'. Mensen van allerlei nationaliteiten en achtergronden hebben een plek gevonden in de wijk, de Open Hof wil voor hen van betekenis zijn. Dat bleek uit een theatervoorstelling in het kerkgebouw op 13 november: *Bij ons in Dordrecht*. De zaal was, ondanks de coronasituatie, goed gevuld. Ook wethouder Rik van der Linden was erbij: de gemeente Dordrecht steunt het initiatief en helpt ook financieel.

In de voorstelling vertelden diverse nieuwkomers in Dordrecht hun verhaal, zij zijn afkomstig uit Afghanistan, Syrië en Vietnam. Een Syrische band speelde. Volgens

initiatiefnemer Ab Kleingeld 'kon je daar eigenlijk niet stil bij blijven zitten'. Maar dat moest wel, vanwege de coronabeperkingen. Tijdens de theatervoorstelling was er ook aandacht voor nieuwkomers van vroeger en voor jonge mensen uit Dordt, op zoek naar verhalen. Tien dagen later was er een stadswandeling voor nieuwkomers. Onder leiding van tien gidsen gingen ze in groepjes wandelen door historisch Dordt waarbij aandacht werd besteed aan de nieuwkomers van vroeger. Voorbeelden van hen zijn te vinden in de Waalse Kerk, waar nog steeds diensten in het Frans gehouden worden, bij de Franse parapluafabrikant J.P. Martinot en in de haven waar diverse zichtbare getuigen van de internationale handel staan.

De zojuist genoemde activiteiten zijn niet de enige van de Open Hof: iedere dinsdagmiddag zijn er ook buurtactiviteiten waarin de kerkelijke gemeente samenwerkt met de Buurtvereniging. Op deze manieren wil de gemeente echt een open hof zijn voor vreemdelingen naar het bijbelse gebod om vreemdelingen lief te hebben en voor mensen die op een of andere manier aan de rand van de samenleving zijn beland. Je vindt de voorstelling op YouTube door in de zoekbalk 'bij ons in Dordrecht' in te tikken.

Ommen geeft warmte

Stijgende energieprijzen: bijna iedereen heeft ermee te maken. Op veel plaatsen spelen de kerken daarop in. Dat gebeurt ook in Ommen. Daar hebben alle vijf kerkgenootschappen, waaronder de beide GKv-kerken, elkaar gevonden in een speciale actie: Ommen geeft warmte. In dit initiatief werken de kerken samen met de burgerlijke gemeente. Dat doen ze in en vanuit het besef dat kerken vaak een goed netwerk hebben en er al allerlei lijntjes van kerk naar samenleving lopen, bijvoorbeeld via een voedselbank. Nu is het zo dat de landelijke overheid iedereen door een verlaging van de energiebelasting compenseert voor de hogere energieprijzen. Tegelijk weten we dat de verdeling beter kan: de een heeft de compensatie niet of minder nodig, voor de ander is de belastingverlaging te mager.

De kerkelijke actie in Ommen heeft twee kernpunten.

Allereerst komt er een warmtefonds. Alle Ommenaren krijgen de oproep om een deel van de compensatie die het Rijk verstrekt in het fonds te storten. Ommen geeft warmte benadert ook hiervoor ook ondernemers. Verder is er een werkgroep die in samenwerking met andere organisaties juist die mensen probeert te bereiken die een extra compensatie goed kunnen gebruiken. De hoge energieprijzen kunnen hard aankomen als je van een bestaansminimum moet leven.

Uit reacties blijkt dat de gemeenteleden de actie dragen. Al voor de start ervan vroegen de gemeenteleden naar het rekeningnummer waarop ze de bijdrage gestort konden storten. De werkgroep bestaat uit twee leden van elke kerkelijke gemeente; inmiddels probeert de actiegroep de actie uit te breiden naar kerken in de dorpen rondom Ommen.

Honderden sterren

Wie rond Kerst langs kerkgebouw De Bron liep (GKv Berkel en Rodenrijs), zag honderden sterren op de ramen van de kerk. Alle adressen binnen de gemeente, die ruim zevenhonderd leden telt, kregen vooraf een ster thuis gestuurd met de uitnodiging om daarop iets te maken dat verband houdt met Kerst. Mensen maakten daar op heel verschillende manieren iets moois van, bijvoorbeeld met een paar woorden van een lied of een kleurrijke tekening. De sterren

zijn ingezameld en daaruit ontstond een nieuw kunstwerk op de ramen van de kerk. Een notenbalk vormt de basis met daarboven de woorden 'Ere zij God'. Boven de balk zijn in een grote kring alle sterren opgeplakt. Het project zorgde ervoor dat er veel contactmomenten waren met en tussen gemeenteleden. Ook kreeg elk adres binnen de gemeente een kaars en een boekje met puzzels die verwezen naar allerlei activiteiten in De Bron en naar het Kerstfeest. Zo konden gemeenteleden in een tijd van beperkingen door corona toch onderlinge verbinding ervaren.

En verder

- Ome Joop is een begrip in Arnhem. Al sinds 1950 organiseert de stichting met die naam een fietsronde door Nederland voor kinderen van 9-12 jaar die weinig of geen vakantiemogelijkheden hebben. De Koepelkerk (GKv) in Arnhem heeft een collecte gewijd aan dit speciale doel.
- 'Kerstpakketten in de kerk zijn voor zeventigplussers'. Mis: De Rank (GKv Zuidhorn) bracht pakketten naar jonge mensen tussen de 12 en de 23: 'We hebben dit gedaan omdat we jullie missen en omdat we willen laten weten dat we aan jullie denken', aldus de organisatoren.

Leven in een tijd van vervulling

Hoe interessant is het om steeds maar weer te lezen dat de profeten door Jezus werden vervuld? De evangelist Matteüs doorspekt zijn evangelie ermee. Wilde hij daarmee de ongelovige Joden confronteren? Ongetwijfeld. Wat moeten wij hiermee? Meer dan je denkt! Want het gaat niet alleen om de confrontatie met de Joden. Het gaat vooral om de vervulling die in gang wordt gezet, als een kracht die ontketend wordt en de komende eeuwen zal beheersen.

... opdat in vervulling zou gaan wat bij monde van de profeet door de Heer is gezegd ... Matteüs 1:22

Om dat te zien en te geloven, moeten we eerst ontdekken wat er staat. Matteüs gebruikt bij herhaling het woordje 'opdat'. Wij gebruiken dat woord niet zoveel meer en de Nieuwe bijbelvertaling (NBV) probeert het te vermijden, ook in de Nieuwe bijbelvertaling 2021 (NBV21). Toch is het een duidelijk woord dat aangeeft waarom iets gebeurt. Bekend is Johannes 3:16: 'Want God had de wereld zo lief dat Hij zijn enige Zoon heeft gegeven, *opdat* iedereen die in Hem gelooft niet verloren gaat, maar eeuwig leven heeft.' Hier gebruikt zelfs de NBV het woordje 'opdat', al is het minder gangbaar, want dit is niet te missen. Het gaat om het doel dat mensen niet verloren zullen gaan. Het doel dat onze Heer Jezus Christus nastreeft onder alle volken over heel de wereld. Het woordje 'opdat' heeft een wijde horizon: vanuit een begin ziet het voorbij alle grenzen in tijd en ruimte. Dit valt meteen op in de eerste aanwijzing die Matteüs geeft in hoofdstuk 1:22-23:

Dit alles is gebeurd opdat in vervulling zou gaan wat bij monde van de profeet door de Heer is gezegd: 'De maagd zal zwanger zijn en een zoon baren, en men zal hem de naam Immanuel geven,' wat in onze taal betekent 'God met ons'.

Deze profetie was al van betekenis in de tijd van Jesaja. Maar de volle inhoud zou blijken door de geboorte van de Zoon van God uit de maagd Maria. Zijn we dan nu zover dat we de vervulling helemaal zien? Nee, want 'opdat' kijkt nog verder, het gaat om de vervulling van Immanuel: 'God met ons'. Wat dat ten volle betekent, hopen we mee te maken op de nieuwe aarde, waar God tussen de mensen zal wonen en wij bij Hem zullen zijn in zijn heerlijkheid.

Vervulling is niet eenmalig, het is net als het vullen van een glas water: elke keer wordt het glas voller, totdat het helemaal gevuld is. Zo zijn van een profetie vaak meerdere momenten van vervulling aan te wijzen naar de eindvervulling toe. Dat houdt de spanning erin om te blijven verwachten.

Eindstation

Een enkele keer is die eindvervulling er al. In dat geval zegt Matteüs 'toen werd vervuld'. Zo lezen we in 2:17

dat heel Rama huult na de moord op alle pasgeboren jongetjes. *Toen* (NBG51) werd de klacht van Rachel vervuld, maar zij wilde niet getroost worden. In 27:9 lezen we dat Judas met de dertig zilverstukken die hij bloedgeld ontvangen heeft, de akker een pottenbakker koopt. *Toen* ging het woord van Jeremia hierover in vervulling, duidt Matteüs aan. Dan is de trein van de vervulling aangekomen op het eindstation. De rails gaan niet verder, al was de reis van het Woord tot hiertoe indrukwekkend door de eeuwen heen. Bij Matteüs zijn dit de enige twee momenten waar hij 'toen' zegt en daarmee de eindvervulling aanwijst. Alle andere keren zegt hij 'opdat' en doet de vervulling dus een tussenstation aan. In de vertaling van 1951 is dat goed terug te vinden. Helaas heeft de NBV ook wel 'toen' vertaald als het 'opdat' moest zijn. De NBV21 kiest nu vaak voor 'omdat vervuld moest worden', dat beide betekenissen kan hebben en dus minder specifiek is. Maar juist het specifieke aanwijzen, daarmee verrast Matteüs.

» **Elke keer wordt het glas voller, totdat het helemaal gevuld is** <<

Uittocht

'Uit Egypte heb Ik mijn Zoon geroepen', profeteerde Hosea. Matteüs wijst op de vervulling ervan als Jozef met Maria en het kind naar Egypte vlucht (2:15). Werd de profetie toen vervuld? Die indruk zou je door de NBV wel krijgen. Maar niets is minder waar, er staat 'opdat vervuld zou worden'. We moeten dus kijken én verder kijken. De Zoon van God ging naar Egypte om zich te geven in de macht waaruit God zijn volk ooit bevrijdde. Hier wordt de toon gezet van indrukwekkend plaatsvervangend lijden. Maar is dit de eindvervulling? Nee, want de uittocht uit Egypte is niet alleen een historisch feit, zij is ook thematisch voor hoe Jezus zijn gemeente onder alle volken vergadert en uit de macht van dood en satan bevrijdt. In de Openbaring aan Johannes heet de grote stad waar Gods getuigen

>>

worden gedood symbolisch 'Sodom en Egypte' (Openbaring 11:8). Die typering spreekt boekdelen en geeft ook aan hoe de uittocht wereldwijd aan de gang is. 'Opdat vervuld zou worden' wil zeggen: de uittocht gaat van vervulling toen, via vervulling nu, naar de eindvervulling straks. Overal worden mensen gered uit de macht van de duisternis en overgebracht naar het rijk van Gods geliefde Zoon (Kolossenzen 1:13).

Licht in de duisternis

'Het volk dat in duisternis wandelt, ziet een groot licht', profeteerde Jesaja. Matteüs wijst op de vervulling ervan wanneer Jezus zijn optreden begint in het land van Naftali en Zebulon, het meest donkere deel van het land (4:14). Werd de profetie toen vervuld? Die indruk zou je door de NBV wel krijgen. Maar nee, er staat 'opdat vervuld zou worden'. We moeten dus kijken én verder kijken. De zoon van God zal door de eeuwen heen zijn licht laten schijnen in de meest duistere plaatsen, in concentratiekampen en verbanningsoorden, overal waar je het niet voor mogelijk houdt. De vervulling die Matteüs aanwijst in Jezus' woorden en wonderen in die donkere uithoek duidt hij als thematisch. Ook onze tijd wordt gevuld met de kracht van Gods Woord naar de eindoverwinning toe. Hierin ligt het geheim van opzienbarende getuigenissen van vervolgte christenen en berooide vluchtelingen. Ook is dit de oorzaak van steeds weer de ontmaskering van kunstlicht, aangestoken door de mens met zijn fantasieën en begeerten.

Tijd van vervulling

Wanneer je zo de vervulling verstaat, leef je er middenin. Je voelt de spanning oplopen naar de eindvervulling, waarbij ook de tegenstand naar een climax gaat. Je

beseft hoe belangrijk het is je vast te houden aan het Woord van God en je daardoor te laten vervullen om in de geestelijke strijd niet omvergeblazen te worden. Je hoort wel eens zeggen, dat we vandaag helaas alleen het Woord van God hebben in de verleden tijd. Het Nieuwe Testament is voorbij en het Oude Testament is al helemaal voorbij. Wat dan overblijft, is dat we zelf moeten aanvoelen - geleerd door het Oude en het Nieuwe Testament - wat God in deze tijd zou zeggen. Daar zit wat in, maar het is te weinig. Dit gaat voorbij aan Jezus' woord: 'Denk niet dat ik gekomen ben om de Wet of de Profeten af te schaffen. Ik ben niet gekomen om ze af te schaffen, maar om ze tot vervulling te brengen', Matteüs 5:17. 'Om ze tot vervulling te brengen': dat was toen niet in een keer klaar. Jezus zette dat in beweging.

» *Onze tijd wordt gevuld met de kracht van Gods Woord* <<

Wat de profeten ooit zeiden, krijg je vandaag van Hem. Hun Woord is daardoor volop aanwezig in onze tegenwoordige tijd. Gods verbond met Abraham, de vader van vele volken, gaat vandaag over alle grenzen en nadert zijn voltooiing. Gods Woord is nooit verleden tijd, maar brengt licht en leven overal op aarde in deze tijd van vervulling.

BAS LUITEN IS EMERITUS PREDIKANT VAN AMERSFOORT-DE HORSTEN

'Toen werd vervuld' betekent dat op dat moment de vervulling werd bereikt.
Zie: Matteüs 2:17 en 27:9.

'Opdat vervuld zou worden' betekent dat er iets van vervulling gebeurde met het oog op de eindvervulling in later tijd.
Zie: Matteüs 1:22; 2:15; 2:23; 4:14; 8:16; 12:17; 13:35 en 21:5.

Het verschil tussen 'toen' en 'opdat' is goed zichtbaar in de vertaling 1951.

Om te bespreken

1. Bestudeer uit de kadertekst een ander vervullingswoord van Matteüs. Neem de vertaling van 1951 erbij en let op het woordje 'opdat'. Wat ontdek je allemaal in de reikwijdte daarvan?
2. Petrus schrijft dat de profeten niet konden doorgronden wat ze zelf zeiden, omdat hun woord niet alleen voor toen, maar ook voor nu was bestemd, 1 Petrus 1:10-12. Lees wat gedeelten uit de profeten, wat herken je hiervan?
3. God is trouw aan zijn Woord, in alles wat Hij doet, ten goede en ten kwade. Hoe ben jij trouw?

Lees-, kijk- en luistertips

VOOR GELOOFS- EN GEMEENTEOPBOUW

Openbaringen verhelderd

Theoloog Age Romkes schreef *Alles wordt nieuw*. Dit boek is een hervertelling van het boek Openbaring in hedendaags Nederlands. Maar het is ook een bijbelstudieboek dat je zowel voor jezelf als in de kleine groep kunt gebruiken. De auteur leest Openbaring niet als een set voorspellingen voor de eindtijd, maar als uitnodiging om jouw wereld met die van God in verband te brengen en om Gods handelen en zijn plannen te herkennen. Ieder hoofdstuk besluit met enkele overdenkingspunten. Een tiental bijbelstudies nodigen uit om het boek in een kleine groep

te bespreken, al is daarvoor wel enige zelfstudie vereist. Dankzij de vele verwijzingen en verduidelijkingen is het een compacte, maar stevige wegwijzer voor wie nieuwsgierig is naar de inhoud van dit bijbelboek.

Age Romkes, *Alles wordt nieuw* is uitgegeven door Buijten & Schipperheijn.

Ontspannen omgaan met spanning

Het magazine IDEAZ van Missie Nederland heeft dit najaar het thema 'polarisatie' uitgediept. Welke roeping heeft de kerk in een periode van onzekerheid en machteloosheid? Hoe ga je om met de spanning die dat met zich meebrengt in de gemeente? En hoe kun je juist als gemeente tot zegen zijn voor wie gegijzeld wordt door angst, onzekerheid of boosheid? Thema's als verbinding, radicaliteit, verdraagzaamheid en compassie worden uitgewerkt aan de hand van interviews, verdieping en praktijkvoorbeelden. Een bron van inspiratie en tips voor wie wil nadenken over relevant christen zijn. Via de site van Missie Nederland zijn deze en andere exemplaren van IDEAZ digitaal na te lezen wanneer je aangemeld bent. Maar je kunt ook een fysiek exemplaar aanvragen. Ook aanbevelenswaardig: het voorgaande nummer over eenzaamheid.

 www.missionenederland.nl/beweegdekerk/ideaz.

Online oefenruimte voor pastorale gesprekken

Al eerder schreef ik in *OnderWeg* (OnderWeg editie 2) positieve woorden over het *Handboek pastoraat bij psychische problemen*, onder redactie van Hanneke Schaap-Jonker. Het handboek is gericht op wie in zijn of haar pastorale taken mensen met een psychische aandoening ontmoet. Nu is er verdieping beschikbaar: een gratis online training pastoraat bij psychische problemen. De training is een samenwerking van het Kennisinstituut christelijke GGZ (waarvan Schaap-Jonker lector is), Eleos en Weet wat je gelooft. Op basis van ervaringsverhalen, scènes uit de pastorale praktijk en informatie en advies kan de betrokken pastor, oudste, bezoeker of jeugdleider zich verdiepen in specifieke problematiek. Ook rust de training de deelnemers toe om hiermee om te gaan in een pastoraal gesprek. Er is aandacht voor gespreksvaardigheden, maar ook worden bijbelse lijnen uitgewerkt rond bijvoorbeeld angst, depressie en trauma. Op 7 april 2022 kun je een webinar volgen waarin Hanneke Schaap-Jonker en Egbert Brink elk vanuit hun professie spreken over vertrouwen, verbinding en openheid als voorwaarden voor een gemeente die ruimte biedt aan mensen met psychische problematiek.

 www.weetwatjegelooft.nl/cursus/pastoraatenpsychologie.

De gemeente van Christus is een beweging

Corona doet veel met de kerken. Veel gemeentes hebben te maken met ledenverlies. Sommige mensen komen in deze periode tot de ontdekking dat ze de kerk ook wel kunnen missen of dat ze liever een andere gemeente opzoeken. Dat kunnen pijnlijke processen zijn. We willen de kerk natuurlijk zo vol mogelijk hebben. Maar is dat wel de goede insteek? Is een relevante gemeente per definitie een grote gemeente? Of werkt de Geest evengoed door kleine en liefdevolle gemeentes?

In de evangeliën komen we het onderscheid tegen tussen de 'leerlingen' en de 'schare'. Heel pregnant vind je dat bij de aankondiging van de Bergrede in Matteüs 5:1: 'Toen Hij de mensenmassa (schare) zag, ging Hij de berg op. Daar ging Hij zitten met zijn leerlingen om zich heen.' De situatie is als volgt: Jezus zit op de berg onderwijs te geven, zijn leerlingen zitten direct om Hem heen en daarachter is de schare.

Geheimen

Hij spreekt de schare regelmatig toe, maar geeft ook onderwijs dat alleen voor zijn leerlingen bestemd is. Zo spreekt Jezus over zijn lijden en sterven alleen met de leerlingen, bijvoorbeeld in Matteüs 16:13 en volgende. Dat is voor hen een bijzonder moeilijk verteerbaar onderdeel van zijn onderwijs. Ook van de gelijkenis van de zaaier

krijgen alleen de leerlingen de uitleg te horen (Marcus 4:10 en volgende). De leerlingen zijn Jezus' vrienden, zij krijgen inzicht in de meest kwetsbare, kostbare en moeilijke geheimen van Gods koninkrijk. Zij hebben zich met liefde en overtuiging verbonden aan Jezus. Dat kost hun veel: vrijheid, geld, soms hun gezondheid of hun leven. Maar ze krijgen er ook veel voor terug: de liefde van Jezus, de schatten van het koninkrijk. De leerlingen zijn ergens te vergelijken met de priesters in het Oude Testament.

Om de leerlingen heen beweegt zich de schare. Wat in de evangeliën opvalt, is dat Jezus veel liefde heeft voor de schare. Hij wijst hen niet af, omdat ze geen leerlingen zijn, maar Hij laat zich door hen raken. Hij is met ontferming bewogen als Hij hen ziet (Marcus 6:34). De denigrerende uitdrukking 'de

schare die de wet niet kent' komt van de farizeeën, niet van Jezus. De schare voelt zich aangesproken door Jezus. Hij raakt hen kennelijk in hun ziel, zijn woorden en daden zijn genezend en herstellend. Hij spreekt met gezag, heel anders dan de schriftgeleerden.

Zonder voorwaarden

In het beeld van de leerlingen en de schare zie ik de contouren van hoe de gemeente van Christus

zich in de nabije toekomst zou kunnen ontwikkelen. Ik zie gemeentes die bestaan uit een kern van mannen en vrouwen die trouw een gemeenschap vormen. Zij vieren de liturgie, leren van de Heer en zorgen voor elkaar. Hun passie en trouw zijn voelbaar voor wie de gemeenschap leert kennen en werkt aanstekelijk.

De activiteiten van de gemeente worden ook bezocht door anderen. Zij ontvangen in en vanuit de gemeente van Christus datgene wat ze nodig hebben: een luisterend oor, bezinning op levensvragen in een kring of cursus, een rustpunt waar je naartoe kunt gaan om tot jezelf en je Schepper te komen. Ik denk ook aan diaconale presentie. Laat de gemeente van Christus een plaats zijn waar gebutste en gedeukte mensen op verhaal kunnen komen, zich aanvaard en geliefd

» Is een relevante
gemeente per definitie
een grote gemeente? «

>>

voelen, en nieuwe oriëntatie aangereikt krijgen. Zonder voorwaarden zijn ze welkom in de gemeenschap. De gemeente van Christus kan present zijn bij de rafelranden van de samenleving, zorgend en helpend. Om allerlei redenen kunnen mensen hun gevoel voor eigenwaarde zijn kwijtgeraakt. Dat mogen ze hervinden in of bij de gemeente van Christus, omdat zij ontvangen worden als waardevolle mensen, geschapen door God. Als mensen op deze manier participeren en iets ontvangen wat voor hen van waarde is, kunnen ze met een nieuwe bezieling hun plek in de wereld innemen. Dat is van waarde, ook als ze zelf geen volgeling van Jezus worden.

Kritisch

Overigens betekent dat niet dat we in de kerk mensen naar de mond gaan praten. Het mag schuren in de kerk, mensen mogen geconfronteerd worden. Jezus heeft ook kritiek op de schare. In Marcus 4:11,12 spreekt Jezus over mensen 'die scherp zien, maar geen inzicht hebben' en over mensen die 'goed horen, maar niet begrijpen'. Jezus' gelijkenissen appelleren sterk aan verandering, ze roepen op tot een nieuwe manier van kijken. In het sterven van de vijgenboom zegt Jezus dat de hele samenleving in Israël op het oordeel van God afstevent. Toch vinden de echte, persoonlijke conflicten plaats met de schriftgeleerden. De inhoud van zijn onderwijs lijkt tegen hun zere been te zijn, omdat het hun positie in gevaar brengt. Jezus is kritisch op degenen die hun macht misbruiken. Voor de schare is Jezus' onderwijs weliswaar confronterend, maar Hij geeft hun veel ruimte voor hun eigen proces. Niet met kracht of met (verbaal) geweld, maar door het woord komt het koninkrijk van God.

» Leerling van Jezus word je maar op één manier «

Beweging

Wat betekent dit voor hoe wij als christelijke gemeente functioneren? Ik zie geen gemeente voor me met twee kaartenbakken, een van de leerlingen en een van de schare. Het is niet aan ons om mensen in hokjes en vakjes in te delen. Het gaat mij meer om hoe we kijken naar de participatie van mensen in de gemeente. Iemand kan

» Zonder voorwaarden zijn ze welkom in de gemeenschap «

regelmatig in de gemeente komen (in de kerkdienst of op een andere ontmoeting) en daar geestelijk bijtanken om vervolgens tot zegen te zijn in de wereld. Misschien is deze persoon kerkelijk minder betrokken dan anderen. Maar hij of zij is wel een krachtige belichaming van Gods koninkrijk, eerder een 'leerling' dan een onderdeel van de 'schare'. De gemeente van Christus zie ik steeds meer als een beweging met een centrum en een rand. Als iets beweegt, verandert er iets in de omgeving: er gaat meer meebewegen. De beweging om en vanuit de gemeente van Christus is altijd een goede, levenwekkende beweging. Het is ook een kritische beweging, met name gericht tegen onderdrukkende krachten in de maatschappij. In die beweging heeft niet ieder dezelfde plaats. Sommigen bewegen dicht bij het vuur, anderen op een plek daar wat verder vandaan. Ook hun beweging is de beweging van Christus en zijn koninkrijk. En de beweging van het koninkrijk is de beweging van het eeuwige leven.

Roeping

Leerling van Jezus word je maar op één manier, dat is doordat Hij zelf je roept. Dat zien we in de evangeliën al gebeuren. Jezus roept mensen achter zich aan. Hij roept niet iedereen. Tegelijk is Jezus' roepstem niet vrijblijvend. Wie geroepen wordt, laat alles achter en gaat. Ongehoorzaamheid aan deze roepstem is geen optie, het is een heilig moeten. Dat moeten is iets tussen Jezus en de volgeling, het is niet iets dat mensen elkaar opleggen, ook de kerk niet. Ook vandaag worden mensen geroepen om Jezus te volgen. Je wordt zo aangeraakt door Hem dat het je niet meer loslaat. Je moet wel en je gaat. Het is moeten en tegelijk is het prachtig. Je wilt niet anders. Laat de gemeente zo functioneren dat Christus echt gestalte krijgt. Zo kan Hij roepen, via de ene mens roept Hij de ander. Jezus roept al eeuwen mensen om Hem te volgen. Al eeuwen geven mensen aan die roepstem gehoor. Er is geen goede reden om aan te nemen dat Hij daarmee na corona zou stoppen.

ALBERT BALK IS ALS PREDIKANT VERBONDEN AAN DE NGK VAN AMERSFOORT-NOORD

Hoe kan de dominee met plezier en vrucht werken?

Goede samenwerking tussen gemeente en predikant spreekt niet vanzelf. Beiden hebben daarin een verantwoordelijkheid. De gemeente wordt in de Bijbel opgeroepen om ervoor te zorgen dat een predikant zijn/haar taak met vreugde kan vervullen (Hebreeën 13:17). Maar hoe doe je dat? En andersom: wat mag je van de predikant verwachten?

Het predikantschap is niet alleen een beroep, maar ook een ambt. Hans Schaeffer: 'Het gaat over bevoegdheid en roeping om namens (en voor) de gemeente en God te spreken. Het centrale perspectief is hierbij: hoe blijft de gemeente duurzaam aan God verbonden?' Namens God aan het werk zijn is niet alleen een grote verantwoordelijkheid, maar geeft ook juist vreugde en ontspanning.

Gedragen

Johan Plug: 'Ik heb het idee dat wat ik gedaan heb, erg zinvol is geweest. Ik wist altijd: het hangt niet van mij af.... Ik heb me steeds gedragen gevoeld door het geloof en de ervaring dat God zorgt. Dat Hij precies weet wat we nodig hebben en wanneer en daarin voorziet'. Over de toekomst wil Janneke Dekker-de Groot zich niet al te druk maken: 'Als predikant geloof, leef en werk ik liever in het nu.' De krimp van haar gemeente baart haar soms wel zorgen. 'Maar ik vertrouw erop dat God zelf zorgt voor zijn kerk, ook als deze kerkdeuren op een dag zouden moeten sluiten. Het hangt niet van mij af.'

Alleskunner

In een enquête van de 'Ik Ben'-campagne antwoordt ruim de helft van de deelnemers dat het omgaan met

meningen en verwachtingen het moeilijkste lijkt van het predikantschap. Niels van der Veen, student in de predikantsmaster, herkent dat: 'De dominee is en blijft toch dat schaap met vijf poten. Ik zie ertegen op dat je zo'n alleskunner moet zijn ... Predikanten kunnen nooit het gat opvullen dat ontstaat als gemeenteleden hun eigen verantwoordelijkheid hiervoor niet bereid zijn te nemen.'

>> 'Ik zie ertegen op dat je zo'n alleskunner moet zijn' <<

Aan de slag

Met elkaar in de kring praten over het werk van de dominee vereist zorgvuldigheid. Zijn jullie lid van een gemeente die een predikant heeft? Nodig haar of hem dan uit om over het werk te vertellen. Bedenk vooraf wat je zou willen bespreken en wat het karakter van de bijeenkomst is. Maak er geen verkapt functionerings- of beoordelingsgesprek van.

Als je geen predikant (kunt) uitnodigen voor je kring, blijf dan in je gesprek weg bij het bespreken van een specifieke predikant. Denk met elkaar na over:

- De meerwaarde van 'het ambt'. Hans Schaeffer stelt daarbij de vraag: 'Waarom zou je in een gemeente een voortrekker, iemand met een bijzonder ambt, aanstellen?' Wat zou daarop jouw antwoord zijn?
- Het bestuur van een kerk: hoe is dat anders dan het besturen van een school of bedrijf?
- Hoe kun je als gemeente groeien in vertrouwen op elkaar, waarom is dat belangrijk? (Voor de laatste twee vragen: zie het interview met Gerjan Kroese)

BRAM BEUTE IS REDACTEUR VAN *ONDERWEG* EN PREDIKANT VAN DE BAZUINKERK IN KAMPEN

TJERK VAN DIJK WERKT AAN COMMUNITIES:

‘Het gaat niet alleen om de ontmoeting’

Tjerk van Dijk reisde de hele wereld over, maar wortelde in Maastricht. Hij was niet gelovig, maar op de fiets langs de Maas werd hij overvallen door de liefde van Christus. 'Ik kon niet anders dan er ja op zeggen.' Sindsdien deelt hij in de gemeenschap VIND zijn leven met 'de zoekende Nederlander die ik zelf was'.

an het einde van het interview laat Tjerk van Dijk een dikke, grote familiebijbel zien voor de camera van zijn laptop;

het gesprek vindt via videobellen plaats. Het boekwerk, gedrukt in 1868, kreeg zijn opa, bij leven predikant in Haaksbergen, van zijn gemeente nadat zijn bijbel tijdens het bombardement op Haaksbergen in 1945 verloren was gegaan. 'Misschien staat hier wel in wanneer ik gedoopt ben', zegt Tjerk tijdens het bladeren. Hij had eigenlijk geen idee wanneer de doop plaatsvond en in wat voor kerk. Zelfs niet in welk land. Maar jawel, daar staat het. 'Toen ik zes maanden oud was, ben ik gedoopt in de gereformeerde kerk van Brussel. Mijn ouders deden niets meer met het geloof; ze lieten mij dopen omdat mijn oma het graag wilde.'

Als kind van expatouders zag Tjerk al vroeg veel van de wereld. Hij werd geboren in Mexico, woonde een paar maanden in Colombia en groeide daarna op in Casablanca en Barcelona. In Spanje strandde het huwelijk van zijn ouders, waarna hij op zijn dertiende met zijn moeder naar Den Haag verhuisde. 'Dat was heftig. Mijn vader bleef in Spanje. Daar hadden we een rijk leven, met een zwembad en tennisbaan in de tuin. In Den Haag woonden we kleiner en bovendien was ik ineens in een land dat ik niet kende. Omdat ik Tjerk heet, dachten mensen dat ik Nederlander was. Maar zo voelde ik me niet.'

Met zoveel woonplaatsen kun je ook onworteld raken.
'Ik heb vooral geleerd om me gemakkelijk aan te passen en snel nieuwe vrienden te maken. Het heeft me een open blik gegeven op de wereld, hoewel ik wel altijd het gevoel heb dat ik iets nieuws moet doen. Maar mijn werk voor Nederland Zoekt is best avontuurlijk en bovendien ben ik nu al ruim twintig jaar geworteld

in Maastricht, de stad waarvan ik houd. Als je maar liefdevol openstaat voor andere mensen en niet vanuit je eigen cultuur of kader vertrekt, kun je in het zuiden goed wortelen. Missionair zijn is uit je bubbel stappen. Als je liefde hebt voor mensen, heb je vanzelf aansluiting en verbinding. Mensen merken het als je echte liefde toont.'

Heb je die liefdevolle houding van huis uit meegekregen?

Hij aarzelt even. 'Bij ons thuis werden veel feesten gegeven waar veel mensen kwamen. Als kinderen werden we geacht om gesprekken aan te gaan. Maar er is wel een verschil in hoe ik met mensen omga vanuit het verleden en vanuit mijn ontmoeting met Jezus. Dat merk ik ook bij VIND. Het gaat niet alleen om de ontmoeting, maar vooral om de vraag: hoe deel ik mijn leven met de ander? Dat gaat verder dan een keertje helpen bij de voedselbank.'

Wat heeft Jezus daarmee te maken?

'Dat heeft te maken met mijn bekeringsverhaal. Ik heb geen gelovige achtergrond, verdiepte me vanaf mijn veertiende in allerlei geloofsstromingen. Mijn oma – van die opa die dominee was – dacht dat ik ook dominee zou worden, maar ik zei: "God heeft niets met mij."

>>

Tjerk van Dijk is initiatiefnemer van de christelijke community VIND, die verbonden is aan de NGKv Maastricht en sinds 2019 directeur van Nederland Zoekt. Deze organisatie helpt lokale kerken om middelgrote groepen te vormen die gericht zijn op de vragen, behoeftes en nood van een doelgroep. Zo'n honderd kerken hebben dat met behulp van deze organisatie gedaan, onder meer in Amsterdam, Rotterdam, Zwolle en Groningen.

Totdat ik in een studentenhuus met christenen kwam te wonen. Tegen hen zei ik: "Ik wil wel geloven maar als ik bel, wordt er niet opgenomen." Anneke - mijn huisgenoot met wie ik later zou gaan trouwen, al wist ik dat toen nog niet - zei tegen mij: "Waarom bid je er dan nu niet voor?" Dat was erg *out of my comfortzone*. Met zweet in mijn handen en heel wat peuken verder, deed ik het toch.' Hij lacht. 'Samen met Anneke heb ik toen gebeden. "Als u er bent, laat het dan maar zien." Ook deed ik mee met een Alpha-cursus. Het echte

bekeringsmoment is...'. Hij onderbreekt zichzelf. 'Nee, het waren allemaal kleine stukjes die naar een moment toe leidden. Op zeker moment fietste ik langs de Maas en ervoer ik de liefde van Jezus die over mij kwam. Het was een soort stem of een 'aha-gevoel' of een openbaring... Ik weet het niet precies. Ik kon niet anders dan er ja op zeggen. En vanaf dat moment had ik meer liefde voor mezelf en voor anderen.'

Achterstandswijk

Vanaf dat moment veranderde het leven van Tjerk, vertelt hij. Maar hij wil het vergrootglas niet teveel leggen op dat ene moment. 'Ik wil Jezus blijven volgen. Ik moet blijven kiezen voor overgave, dat is niet iets dat

» 'Als je liefde hebt voor mensen, heb je vanzelf aansluiting' «

vanzelf gaat. Jezus volgen is niet terugvallen op een bekeringsmoment, maar een levensstijl.'

Kort na dat moment aan de Maas dacht hij dat hij geen zendeling in Afrika moest worden, maar in de kerk waar hij belijdenis deed, de GKv in Maastricht, zochten ze mensen die de zoekende Maastrichtenaar wilden bereiken. Tjerk gaf zich op. Inmiddels getrouwd met Anneke, besloot het stel in een achterstandswijk te gaan wonen. 'We wilden ons leven delen met de mensen in de buurt. Er kwamen mensen tot geloof, maar ook de mensen die niet geloofden waren een vanzelfsprekend onderdeel van onze gemeenschap. We willen mensen verbinden met Jezus. Niet met een verborgen agenda, maar vanuit een authentiek leven. Dat kan klein zijn: aan de keukentafel met een kop koffie of tijdens het wandelen een bijbels thema bespreken.'

Inmiddels heet de leefgemeenschap die destijds is opgericht VIND, een gemeenschap van gelovige en niet-gelovige Maastrichtenaars. In het kernteam zitten christenen, die door verschillende kerkgenootschappen zijn uitgezonden. 'We zoeken het beste voor de stad en willen mensen aan elkaar verbinden, van rijk tot arm. We zijn er dus ook voor alleenstaande vrouwen, migranten en jongeren die gepest worden. Niet-gelovigen hebben er geen probleem mee dat we een christelijk initiatief zijn. We willen hen niet overtuigen, dus mensen voelen dat ze er mogen zijn. We zijn inclusief qua sfeer, taal en vormen.'

Wat is het verschil met een traditionele kerkelijke gemeente?

'Traditionele kerken zijn gericht op diensten op zondag. Maar de zoekende Nederlander gaat niet zomaar naar een dienst, maar kan van zo'n community wel gemakkelijk onderdeel worden. Het is dus een kleine groep waarin je gekend wordt en waar niet- of andersgelovigen ook meedoen. 'Zij' hoeven niet naar de kerk te komen, wij komen naar hen toe: naar de parken en huizen waar ze al waren. We hebben een tijdje de zondagse vieringen verplaatst naar woensdag, omdat veel Maastrichtenaars op zondag met familie

afspraken. Inmiddels houden we ze weer op zondag of zaterdag. Op die bijeenkomsten proef je iets van de goedheid van God. De vorm waarin we dat laten zien, is telkens anders. Het kan ook via een spel, escaperoom of toneelstuk. Maar altijd is de vraag: wat betekent het voor mij? We organiseren dit niet voor de zoekende ander, maar voor onszelf. Wij willen de goedheid van God ook elke keer zelf weer ontdekken. Het is voor anderen wel gemakkelijk om aan te sluiten.'

Moeten andere kerken ook zo opereren?

'Nee, er is ruimte voor en-en. Maar het is wel goed dat kerken weten dat zoiets als VIND bestaat. Veel millennials zoeken op een organische manier naar betekenisgeving en houden van communities. Het kan kerken helpen om aan zoiets ruimte te geven omdat je dan in de haarvaten van de maatschappij bent.'

Merk je in het zuiden van het land nog iets van het katholicisme?

'De mensen zijn hier spiritueler dan in het noorden. God, geesten en van alles en nog wat zijn hier vanzelfsprekender aanwezig. Maar het gros van de katholieken heeft helemaal niets met de kerk of heeft er vooral negatieve associaties mee. Voor het geloof staan ze wel open, als je het maar geen kerk noemt. Vanwege de allergie van veel Limburgers tegen de kerk, noemen we VIND bewust een community. Trouwens, ook onder niet-katholieken beginnen zoekers hun spirituele zoektocht niet bij de kerk. Maar een open groep mensen die Jezus zoekt, nou, daar staan mensen best voor open.'

Worden mensen via communities van Nederland Zoekt daadwerkelijk discipel van Jezus?

'Ja, te beginnen bij de mensen die de kern van de community vormen. Ik heb namelijk alle mensen uit de community nodig om te groeien. Vaak zie je je eigen tekortkomingen pas goed in het intensief omgaan en samenwerken met anderen. Ook mensen die tot geloof komen, worden in een community in hun alledaagse leven geholpen om discipel van Jezus te zijn. Je leert samen. Overigens zie ik wel dat in het zuiden minder mensen tot geloof komen dan in het noorden van Nederland. Dat komt ook omdat hier simpelweg minder christenen zijn om het evangelie te delen. Het zou mooi zijn als de energie die de kleine kerken hier nu steken in de kerkdiensten gestoken zou worden in het aangaan van relaties met mensen in hun omgeving.'

Spannend

Zo blijft Tjerk proberen om 'de zoekende Nederlander die ik eerst zelf was' te bereiken met het verhaal

van Jezus. Heeft zijn oma dus gelijk gekregen dat hij dominee is geworden? 'Ik ben niet echt dominee, maar vooral gericht op het starten van communities in Nederland. Maar ik had mijn opa, die jong overleed, graag ontmoet. Hij was een evangeliserende dominee.' Hij vertelt over zijn moeder, die door het glazen huis van de pastorie een afkeer kreeg van het christelijk geloof. En over zijn vader die nog belijdenis van zijn geloof deed in een doopsgezinde kerk, maar er in de praktijk niets mee deed. Totdat hij op zijn sterfbed vragen begon te stellen aan Tjerk. 'Hij was heel ziek en vertelde in het ziekenhuis hoe hij proactief alles had geregeld rond zijn ziekte, naderende sterven en ook financieel. Ik vroeg hem hoe het zat met zijn geestelijke proces.

» 'Waarom bid je er dan niet voor?' «

Hij wist daarmee niet zo goed raad. Ik adviseerde hem Psalm 23 te lezen. Hij kon er niet van slapen en vroeg mij: "Leer mij om mijn leven in Gods hand te leggen." Ineens was er ruimte voor een gesprek. Het ging ook over de scheve schaats die hij had gereden, waardoor het huwelijk met mijn moeder strandde. "Wie ben ik dat ik met zo'n leven toch bij God mag komen? Dat kan toch niet?" zei hij. Er stond iets in tussen God en hem, vond hij. Hij had er moeite mee en vroeg mij om hem te helpen. Dat was een spannend proces. Je verliest je vader en tegelijkertijd heb je een pastorale rol om hem naar Jezus te brengen. Dat was gecompliceerd.'

Wat vond hij in Psalm 23?

Tjerk pakt zijn smartphone en zoekt in een bijbelapp Psalm 23 erbij. Dan: 'Vers 6, denk ik, "ik keer terug in het huis van de HEER, tot in lengte van dagen". "Hoe doe ik dat dan?" vroeg hij zich af. Hij heeft zijn zonden beleden. Ik heb met hem gebeden en zijn leven in de handen van Jezus gelegd. De volgende avond stierf hij.' Hij valt even stil. 'Ja, nu ik daar weer aan terugdenk, doet dat wel wat met mij. Ik was niet uit op zo'n gesprek met hem. Ik plande het niet, maar het gebeurde in het moment. En ik was beschikbaar. Ik denk dat dat vaak zo is. Dat mensen een leven hebben en je nodig hebben. De vraag is: ben je dan beschikbaar in het leven van de ander?'

SJOERD WIELENGA IS ZELFSTANDIG JOURNALIST

‘Ik zou haar kunnen aanraken’

Als de veertienjarige Koen op een dag zijn moeder begeleidt naar de psychiater, neemt hij zijn zusje Aukje in de kinderwagen mee. Na de afspraak leunt ma apathisch tegen het bushokje. Koen gaat een Vietnamese loempia eten aan de overkant van de straat. Bij de kraam staan twee jongetjes met hun moeder.

‘Ik zou haar kunnen aanraken. (...) Haar jongens stonden bij haar, de ene leunde tegen haar aan, alsof ze daarvoor bedoeld was. (...) Terwijl we van onze loempia’s aten, keken we naar de overkant, waar een vrouw in een bushokje zat. Haar hoofd lag achterover tegen het glas, haar armen hingen naast haar lijf, de handen rustten tegen het grijze bankje. Ze leek een beetje dood.’ Even later loopt Koen met de kinderwagen achter de vrouw met de jongetjes aan en doet alsof hij bij hén hoort. ‘Ik hoorde de moeder praten over voetbaltraining en over papa en over morgen en de jongen antwoordde dat hij zou scoren zonder dat iemand het aan zou zien komen en tijdens het praten maakte hij kleine huppelsprongetjes.’

Koen wil niets liever dan een moeder om tegenaan te leunen en een gezin waarin

voetbal een belangrijk onderwerp is. Zijn vader is niet eens bereid een boom te kopen en te versieren met Kerst. Uit protest stapt hij even later in de trein, op weg naar Amersfoort,

» **Alles is beter dan jeugdzorg** <

zusje Aukje op schoot. We zitten net over de helft van het romandebuut *Niets ontgaat ons* van Janke Reitsma (1988), als deze cruciale scène zich aandient. In trefzeker proza, met veel psychologische diepgang, neemt Reitsma ons mee in het kleine leven van Koen en zijn

familie. Ze wonen in een huisje aan het einde van de wereld. Achter de dijk is de Waddenzee en als je bij helder weer in de verte tuurt, zie je de eilanden liggen, als oases in een woestijn van water.

Koens ma schildert in manische perioden het ene kleurrijke doek na het andere, maar dan ligt ze zomaar weer een paar weken apathisch in bed. Zijn pa runt een kringloopwinkel, een rijke bron van kerstcadeaus en een goede plek om naartoe te vluchten als de problemen in zijn gezin zich opstapelen. Als Aukje geboren wordt, blijkt ze een chromosoomafwijking te hebben. Ze zal niet lang leven. De geboorte roept veel in herinnering, toen ma met Koen in haar armen op het dak van een flat stond. Tante Nel, ma's zus, greep in, en ook nu staat tante Nel klaar. Niet tot onverdeelde vreugde van pa, maar alles is beter dan jeugdzorg.

›› **Als ze een ding samen willen, is het bij elkaar blijven** ‹‹

Als ze een ding samen willen, dan is het bij elkaar blijven, een front vormen tegen alles wat hen bedreigt. Het komt erop neer dat Koen degene is die voor zijn zusje zorgt en bij tijden ook voor zijn moeder. Een zware last voor een veertienjarige, maar Koen is een intelligente jongen met een grote verbeelding. Soms dicht Reitsma hem wel erg veel levenswijsheid toe en raakt hij als personage wat uit balans. Tegelijk begrijp je als lezer ook wat de situatie doet met een kind. Reitsma weet als orthopedagoog wat er in gezinnen kan spelen. En na Ruinerwold kijken we nergens meer van op. Janke Reitsma onthoudt zich van elk oordeel, en vertelt het verhaal in grijstinten. Dat geeft je als lezer de gelegenheid om onbevangen je eigen oordeel te vormen, als dat al nodig is.

Op een dag sluit Koen zijn moeder op in haar kamer, nadat hij flink wat medicijnen in haar thee heeft gedaan. Hij vertrekt, de dijk over, het wad op, naar het eiland. Aukje zit in de draagzak, het slangetje van de sondevoeding in haar neus. Als ze dan toch binnenkort zal sterven, dan kan ze maar het beter het paradijs gezien hebben. De gevaarlijke tocht over het wad, met het water bij tijden tot borsthoogte, houdt de spanning er goed in.

ARIE KOK IS JOURNALIST EN AUTEUR

Naar aanleiding van:

Janke Reitsma, *Niets ontgaat ons*, Utrecht (Mozaiek). 2021. 272 pagina's. € 22,99. ISBN 9789023960768

In het kort

- Pijnlijke gezinssituatie, zonder oordeel beschreven.
- Trefzekere stijl, sfeervolle beschrijvingen.
- Hoofdpersoon ietwat onevenwichtig beschreven.
- Een verrassend goed debuut.

Mijn vrouw vond ...

...D at ik het volgende met u moest delen. Met enige regelmaat kom ik in de brasserie van De Wijngaard, een verpleeghuis in Bosch en Duin, bekend bij 'onze achterban'. Een eenvoudig kopje koffie en een boek of krant, zo kom ik het uur wel door. Maar ik kijk zo nu en dan ook om mij heen. Ik zie met hoeveel liefde bewoners door familieleden of vrienden naar een tafeltje worden begeleid of in een rolstoel erbij worden gezet. Een arm op de schouder, een hand op een hand, een verhaal vertellen of gewoon stil zitten en naar de lommerrijke omgeving kijken. Ik denk dan: wat een liefde spreekt daaruit dat mensen niet alleen in goede dagen, maar ook in kwade dagen hun huwelijksbelofte waarmaken of als kinderen liefdevol zo een poos met moeder optrekken.

» Uiteindelijk zei hij maar niets meer <<

Soms schieten de tranen je in de ogen. Zoals die keer bij het tafeltje naast het mijne, waar een man – hij was banketbakker geweest, vertrouwde zijn vrouw mij toe toen hij een taartje ging halen – met het grootste geduld zijn vrouw op een ander spoor probeerde te brengen toen ze hem maar bleef verwijten dat ze niet meer samen konden leven en wonen. Uiteindelijk zei hij maar niets meer, wreef zacht over haar arm en keek verdrietig naar buiten.

Dezelfde liefdevolle, maar ook professionele aandacht tref ik aan bij het personeel dat langskomt of even gaat zitten met een bewoner. Met dat personeel maakte ik nog meer mee. De Wijngaard heeft een bijzondere afdeling: De Koriander. Een hospice met negen kamers. Mijn lieve vrouw was er de laatste vijftien dagen van haar leven. Met zorgvuldige, warme toewijding, maar ook met een bijbels-geestelijke liefde verzorgden zij haar. Dag en nacht. Wij als gezin kregen diezelfde aandacht, ook dag en nacht. Wat is het kostbaar dat in deze rauwe wereld zulke geestelijke oases bestaan. Mijn vrouw en ik hadden het erover in die laatste dagen van ons samenzijn. En zij vond ... maar dat weet u al.

DINGEMAN QUANT IS
EMERITUSPREDIKANT IN DE CGK

NGKv Barneveld-Voorthuizen institueert derde gemeente

De samenwerkende NGK en GKv van Barneveld-Voorthuizen institueert in 2023 een derde gemeente. De GKv en de NGK beleggen allebei hun eigen diensten in Barneveld. Vooral onder de GKv-leden uit Voorthuizen leefde de wens om in het eigen dorp samenkomsten te houden. Daarom zijn er sinds juli 2018 kerkdiensten belegd, die worden bezocht door tussen de 120 en 180 leden van de samenwerkende kerken. De diensten vinden plaats in de zogenoemde 'Kerk aan het Plein', het kerkgebouw dat de NGK nog altijd in Voorthuizen bezat. Beide moederkerken zijn er nu akkoord mee dat de Kerk aan het Plein een zelfstandige gemeente wordt. De instituering vindt plaats in 2023, het jaar dat NGK en GKv landelijk samengaan. De projectgroep die dit in Voorthuizen begeleidt, benadrukt dat er op kerkleden geen drang of dwang wordt uitgeoefend om lid te worden van de Kerk aan het Plein als ze in het voedingsgebied wonen, maar liever in Barneveld naar de kerk gaan.

Limburgs liefste

Twee Limburgse christenvrouwen hebben vorige maand het nieuwe e-magazine *Limburgs liefste* gelanceerd. Het online tijdschrift richt zich op mensen, plekken en situaties in Limburg die christenvrouwen inspireren, bemoedigen en ondersteunen. *Limburgs Liefste* streeft ernaar katholieke en protestantse vrouwen in Limburg te verbinden. De initiatiefnemers zijn Annette van der Spoel (54) van de NGKv van Maastricht en Michèle Boessen-Hussem (37), die actief lid is van een rooms-katholieke parochie in Limburg. Zij worden in de redactie bijgestaan door Daniëlle van der Niet-Hulshof en Judith van der Spoel. De eerste editie verscheen vorige maand. Het is de bedoeling dat op termijn ook een papieren versie van het blad wordt gemaakt (www.limburgs-liefste.nl)

Komen en gaan

Aangenomen naar NGK Hoorn: J.A. Knol, Krommenie;
naar GKv-NGK Hardinxveld-Giessendam: P.J. Weij,
Hardinxveld-Giessendam (NGK).

Afscheid van GKv Beilen wegens emeritaat: T.J. Havinga,
die de GKv-gemeenten van Broek op Langedijk (1982),
Assen-Zuid (1986), Loppersum-Westeremden (1996),
Zuidlaren (2001) en Beilen (2017) diende.

Beroepbaarstelling verlengd tot 1 juli 2022: J. van der
Wal, losgemaakt predikant van GKv Appingedam.
Preekbevoegdheid verleend aan: F.J. Bakker, Kampen,
fennandbakker@live.nl.

OnderWeg online

> Op Facebook

OnderWeg

Magazine OnderWeg @onderwegonline

• 15 dec.

ONTMOETING OP DE GRENS VAN KERK EN WERELD - Emeritus predikant Bas Luiten is nu postbode en geniet daarvan. 'Ik heb het gevoel dat ik een nieuwe wijk heb gekregen.' Arie Kok gaat met hem in gesprek over evangelisatie: 'de slagader van de kerk' en over vergeving: 'je hebt elke dag Jezus als Priester nodig'.

Lees verder: <https://www.onderwegonline.nl/19768-emeritus-predikant...>

Truus Kuipers

Was mooi artikel! Wel dacht ik er bij.. zitten er ook nog andere kranten bij die Bas rondbrengt? Bv Trouw of het AD... dan kunnen de gesprekken nog wel anders zijn als hij straks de abonnees gezegende feestdagen wenst... maar daar loopt hij ook niet voor weg, hem kennende...

Ga voor meer reacties naar:

www.facebook.com of scan de QR-code

02

VOORUITBLIK VERLOS ONS VAN DE BOZE

- Hoe is het Kwaad in de wereld te herkennen? In deze editie gaan we na hoe de Bijbel over kwade machten spreekt en wat de verlossing ervan voor ons betekent.
- In hoeverre houdt God het Kwaad nu al tegen?
- We ontmoeten Tjitske Kuiper, fractievoorzitter van de Christenunie in Amsterdam. Ze wil recht doen aan mens en natuur. Wie is zij en waarom vindt ze dat zo belangrijk?

De volgende editie van **OnderWeg** verschijnt op **29 januari 2022**

'Soms vraag ik me wel eens af of ik wel GEROEPEN ben om dominee te zijn.'

Illustratie: Annelies Vonk • www.kriebelstkrabbels.nl

Bij mbo Menso Alting Zwolle is het christelijk geloof onze drijfveer. Vanuit dat fundament geloven we samen in ontwikkeling. Het geloof geeft ons leven en werk betekenis en leert ons dat ieder mens waardevol is. Daarom stimuleren we studenten om te ontdekken: wie ze zijn en hoe ze van betekenis kunnen zijn. Wij geloven dat goed onderwijs samenhangt met de relatie tussen de student en docent. Persoonlijk contact in het onderwijs vinden we daarom belangrijk; docenten kennen hun studenten en zijn bij hen betrokken. Mbo Menso Alting wil studenten afleveren die anderen in hun omgeving in beweging zetten. Als je weet wat je kunt, waar je goed in bent en wie je bent, dan kun je jouw talenten benutten en kan je het verschil maken voor de mensen om je heen.

Op zoek naar een mbo-opleiding waar naast het leren van een vak, 'samen geloven in ontwikkeling' een speerpunt is?

Bezoek dan ons online open huis op 27 en 28 januari 2022.

Landstede Groep

mensoaltingzwolle.nl/open-huis

de Wittenberg
ontdekken | geloven | beleven

Even uit de hectiek van alledag? Kom naar een retraite!

4-6 februari | De rafelige realiteit van het leven

Hoe verder als het leven anders gaat?

1-3 april | God, jezelf en je gezin vasthouden

Hoe breng je ontspanning in je (geloofs)opvoeding

2-4 juni | De moed om imperfect te zijn

Leven in een veeleisende wereld: Ben ik goed genoeg?

www.dewittenberg.nl/retraites

Hoop en inspiratie!

Wij delen hoop en inspiratie ook op onze website.

Bezoek www.onderwegonline.nl.

Je vindt daar nieuws, blogs, gratis artikelen en het online archief met alle eerdere artikelen uit magazine *OnderWeg*.

> Volg je magazine *OnderWeg* al op Facebook?

Facebook.com/onderwegonline